

#4 19

FOLKEHØGSKOLEN

PORTRETTET
MORTEN EIKENES
side 04

SUKSESS
FOLKEHØGSKOLEUKA
side 14

GAY PÅ LANDET
PRIDE PÅ BUSKERUD FHS
side 28

FOLKEHØGSKOLEN

UTGITT AV FOLKEHØGSKOLEFORBUNDET

Redaktør:

Øyvind Krabberød
ok@folkehøgskole.no
mob. 986 27 439

Send ros og ris til:
ok@folkehøgskole.no

Redaksjonsråd:

Live Hokstad, Dorte Birch, og Angelina K. Christiansen

Kommer ut med 5 nr. pr. år
Frist for innlevering av stoff: Den 15. i måneden før
utgivelse, som er 15. februar, april, juni, september og
november. Stoff meldes i god tid før deadline.

ISSN 0333-0206

Design: **Supernatural Stories** (supernatural.no)

Forsidefoto: Johann Grimstvedt
Produksjon/trykk: **Østfold trykkeri**
Papir: Amber Graphic

Abonnement: 300 kr
Annonser: 1/4-side: 2.100 kr,
1/2-side: 4.100 kr og helside: 8.000 kr

FOLKEHØGSKOLEFORBUNDET
Øvre Vollgate 13, 0158 Oslo
tlf.: 22 47 43 00,
bankgiro: 8101.34.46466

fhf@folkehøgskole.no
www.folkehøgskoleforbundet.no
www.frilyntfolkehøgskole.no

Generalsekretær:

Angelina K. Christiansen
angelina@folkehøgskole.no
tlf.: 959 60 115

Leder:

Live Hokstad
Gullrudvegen 16, 2849 Kapp
live@folkehøgskole.no
tlf.: 918 53 885

Styremedlem:

Ronnie Mag-Larsen
Follo folkehøgskole

Styremedlem:

Ingvar Øydvin
Fosen folkehøgskole

Styremedlem:

Marianne Amundsen
Agder folkehøgskole

Styremedlem:

Kristin Smith
Ringerike folkehøgskole

1. varamedlem:

Line Tirskaug
Trøndertun folkehøgskole

INFORMASJONSKONTORET FOR FOLKEHØGSKOLEN

Øvre Vollgate 13, 0158 Oslo
Tlf.: 22 47 43 00
if@folkehøgskole.no

Daglig leder:

Dorte Birch
dorte@folkehøgskole.no
tlf.: 913 52 372

INNHold

03

Leder, Øyvind Krabberød

04

Portrettet – Morten Eikenes

07

Foto: Mer enn ord

08

*Serie: Pedagogiske inspirasjonskilder
Montessori*

11

*Pedagogisk hverdag: Backpack Japan,
Namdals*

14

Folkehøgskoleuka

18

Det grønne skiftet – når da?

20

*Kokkens: Marianne Olerud,
Ringerike folkehøgskole*

22

Kunst: War and fashion, Lee Miller

25

Slutt med det!

26

Benedictes metode

27

Kalender

28

Buskerud: Historisk pride

30

Sindre Vinje til Montessori

32

*Folkehøgskolen på
Trondenes 100 år*

35

*Bøker:
Friluftsliv, kystkultur og
vakre løsninger*

36

Tollefsen – Blikk fra kaikanten

37

Doktorgrad på folkehøgskole

39

Tunisia og demokratibygging

41

Arbeidslivet – garantilønn

42

Leder: Live Hokstad

43

Folkehøgskoleforbundet

45

Nytt fra informasjonskontoret

46

Internasjonalt utvalg

48

*Baksiden:
Tekst/dikstafetten*

Fagpressen

DET SKAL VÆRE LYS OVER DET VI HOLDER PÅ MED

Når dette skrives står et nytt folkehøgskoleår for døren, og når du leser dette er det i godt i gang. Nesten åtte tusen ungdommer skal gjeste dere denne kilen av tid – 33 uker. De kommer med et stort spekter av bagasje. De er selvsikre, utrygge, sårede, nysgjerrige, håpefulle, livredde, søkende – ja, lista kunne være uendelig.

De kommer der og står i sitt eget livs veikryss uten å ane hvilken retning livet tar. Det er en dypt nødvendig og menneskelig tilstand – den må ikke forseres. Folkehøgskolen er en arena for virkelig å stoppe opp – vi har tid. Her kan spørsmålene stilles, ja de kan rett og slett elskes fram – og vi skal ikke lete etter svar som ikke kan gis.

Folkehøgskolen må og skal handle om eksistensiell dybdeboring – på en eller annen måte. Grundtvig snakket om *Åndens skapertime*. Ungdom skulle være gamle nok til å være ansvarlige for eget liv, men unge nok til å være i denne åndens skapertime.

Kanskje er det viktigere enn noensinne å så de frø som gir tro på framtida – at det nytter å delta og bidra. Vi skal etter beste evne dele tro, håp og en stor dose kjærlighet. Kanskje dannelse i dag er å plante troen på forandringens mulighet.

Da jeg besøkte folkehøgskolemannen, ideologen og forfatteren Olav Klonteig i Danmark før han døde i 2013, spurte jeg han: – Er det noe i folkehøgskolen som er hellig og umistelig? Etter litt stillhet hentet han fram folkehøgskolesangboka og slo opp på sangen *Hva solskinn er for det sorte muld*. «Det er det fundamentale og enkle utgangspunktet. Begrepet lys er et meget viktigere ord enn kunnskap, utdanning og kompetanse. Det skal være lys over det vi holder på med, det skal lyse opp. Grundtvig sa: Vi er barn av lyset, det er det mest sentrale Grundtvig har sagt». Og jeg forlot han godt opplyst.

Godt skoleår!

Øyvind Krabberød

SJEFEN PÅ VERTSHUSET

Det er Folkehøgskoleuka på Ringerike folkehøgskole, tidlig august, en smule høst i lufta. Jeg har fått med meg rektor og vert, Morten Eikenes, på et lite friminutt, downtown Hønefoss.

Tekst og foto: Øyvind Krabberød

Morten viser vei til *Gledeshuset* ved fossen, revy- og konsertscene med café. Det er forresten mye glede ved Morten. Han er en usedvanlig positiv kar. Jeg lurer inn et spørsmål på vei ned til byen; – er du aldri deprimert og nedstemt? Nei, svarer han konstant. – Jeg er nok velsignet med et godt og stabilt humør, innrømmer han.

I mars rundet denne livsfriske rektoren et halvt sekel, men det er han lite preget av. Når vi reflekterer et lite sekund over alder sier Morten med et smil: «En blir jo ung av å jobbe i folkehøgskolen».

Det ble en lang militær løpebane på Eikenes. – Jeg var skoleflink på gymnaset, men med et heller begrenset refleksjonsnivå. En kamerat fikk meg til å søke på befalsskolen – det ble hæren og samband. Der utvikla jeg meg, det var en god tid. Så fulgte krigsskole, og totalt ble det 20 fantastiske år i uniform, blant annet som troppssjef og kompanisjef. Krigsskolen er en god skole i ledelse og pedagogikk, utdyper han.

Her fletter Morten inn at det er mange likheter mellom folkehøgskolen og Forsvaret. Dette er steder hvor det gjennom et år arbeides med danning, det er dannelsesarenaer. Det er samme aldersgruppe, de lever sammen. Men han innrømmer at det kanskje er en røffere tone i Forsvaret.

FANT FOLKEHØGSKOLEN

Yrkesvalget tok Morten på en lang reise. Det ble Nord-Norge, Oslo, Lillehammer. Utenriks i FN-tjeneste til Libanon, Afghanistan, Tyskland og Kosovo. Han jobbet også i forsvarsdepartementet for minister Anne-Grete Strøm-Erichsen.

Men så kom en annen livsfase. Det ble tre barn i løpet av tre år noe som ga retningsendring. – Å kombinere rollene som små-

barnspappa og yrkesoffiser passet ikke for meg – og i 2008 fant jeg folkehøgskolen! Jeg var assisterende rektor frem til sommeren 2012, og tok da over som rektor.

Det hadde vært krevende å være folkehøgskolelærer med tre små barn, det var nok enklere å jobbe som leder i den fasen. Han innrømmer at folkehøgskolelivet har sine utfordringer i småbarnsfasen.

– Vi strekker oss langt her på bruket for å tilpasse arbeidet i denne livsfasen best mulig for den enkelte.

LIKER Å LEDE

Vi sitter ved den tørrlagte fossen i Hønefoss, nyter sola og en kaffekopp. Praten glir lett. Ledelse snakker Morten gjerne om.

– Du liker å lede?

– Ja, det er utdanningen min. I Forsvaret gis det lederutfordringer og tilbakemeldinger i ung alder. Det har vært en god erfaring.

– Er du autoritær?

– Nei jeg tror ingen vil si det. Jeg er nok på demokratisk side av skalaen, men jeg kan være det. I Forsvaret er det rom for å være demokratisk når en har tid til det, men i krig må noen bestemme. Jeg tåler å stå i de lange prosessene, men kan også ta avgjørelser. Jeg er nok utålmodig, men tåler det. Jeg er utålmodig på vegne av andre, og vil gjerne rasjonalisere hvis mulig. Men i folkehøgskolen har vi tid, det er godt, og resultatet av prosessene vil ofte bli bedre.

– Jeg tillater meg at det er høyt under taket, og kan lytte til andre synspunkter, og gjerne endre standpunkt om nye vinklinger kommer opp. Det du ser er det du får, ingen skal være i tvil om hvor de har meg, postulerer rektoren. Denne egenskapen hos rektoren har kommet journalisten for øret også.

«JEG ER NOK PÅ DEMOKRATISK SIDE AV SKALAEN»

SJEF PÅ VERTSHUSET

Etter fire dager med Folkehøgskoleuka har vi møtt en rektor og et personale som er veldig stolte av skolen sin. Morten er opptatt av å være en god vert – og å synes som vert. – Jeg er sjef på vertshuset, og har folk rundt meg som lar meg få skinne, og så prøver jeg å la flokken skinne også.

– Framover, hva tenker du?

– Jeg har ingen planer om å forlate folkehøgskolen – har det altfor bra her.

– Hvordan er du på å delegere arbeid til andre?

– Tror jeg er god til det. De ansatte har frie rammer, og jeg kan rusle litt rundt – *management by walking around*, smiler han lurt. Vi har et fantastisk personale her, min viktigste oppgave er egentlig å ansette de riktige personene. Morten er også opptatt av å få hele personalet med. – Det er viktig med stor deltakelse fra personalet. Vi oppfordrer til det – og de får noe igjen for det.

Men én ting slipper ikke gjennom hos sjefen. Han hater tisking og hvisking i krokene. Ting skal sies høyt – komme ut i åpen og god luft. Der er han krystallklar.

Morten Eikenes er ingen kontorrotte som gjemmer seg bort bak pulten. Det er viktig for han å ha elevkontakt og han underviser og deltar i fellesfag og valgfag – tur, skolekor, idrett og fellessamlinger.

TRENER

Morten har drevet mye med idrett, mest håndball og fotball. Den daglige treningen nå er sykling til jobb. Nedoverbakke i 50 km i timen til skolen og oppoverbakke 20 minutter med 170 i puls hjemover. Han trener to guttelag og står nesten på gressmatta hver eneste dag – pluss kampene. Han trener barna sine, og synes det er helt ok.

– Hvordan er du som trener?

– Jeg er ikke kjefte, men litt morskere enn som rektor, sier han med et glimt i øyet. Vi har ikke fått sjekket dette ut...

GIR SEG IKKE

Ringerike-rektoren ha markert seg tydelig på rektorsamlinger og i IF (Informasjonskontoret for folkehøgskolen). Han har flere ganger etterspurt et mer tydelig folkehøgskolelandskap – hvor det inntas en mer synlig rolle som samfunnsaktør, og mener det ligger et veldig stort potensiale der og venter. Og ikke minst har han ønsket at de to greinene skulle fusjonere, i første omgang IKF (Informasjonskontor for kristen folkehøgskole) og IF, men også FHF (Folkehøgskoleforbunet) og NKF (Noregs Kristelige folkehøgskolelag). Han ble valgt inn som leder i IF i 2016 etter sterkt å ha frontet visjonen om én organisasjon. Det har ikke helt gått slik han ønsket, så langt. – Jeg vil ha mer samhandling og ble valgt inn for å få til mer samarbeid. Det har ikke helt gått etter førstevalget. Jeg har blitt litt klokere, men engasjerer meg sterkt med et ønske om stadig mer og bedre samarbeid mellom organisasjonene i folkehøgskolen.

– Den største trusselen for oss på Ringerike er at det går dårlig for andre skoler. Jeg er også veldig opptatt av at vi ikke beveger oss inn i gråsoner, og tenker da spesielt på kortkurs og bruken av stipendiater.

Under Folkehøgskoleuka ledet Morten kurset *Folkehøgskolen 2030, hvor er folkehøgskolen i 2030 – og hvordan skal vi komme oss dit*. Det var spennende å stikke innom der.

Her pekte han ut fire områdene han mener peker seg ut som viktige for folkehøgskolene framover, med et stort potensiale til å bidra i det offentlige rommet som aktør.

1. Bærekraft og klima
2. Integrering
3. Folkehelse, fysisk og psykisk.
4. Frafallsproblematikken. Bidra til å formidle læringsglede.

– Hver skole er fri og autonom, men det er noen ting vi bør gjøre sammen – det vil gi et helt annet trykk. Og jeg tror vi kan klare det. Men vi må ha en arena hvor vi kan forplikte hverandre mer enn i dag. Reisevirksomheten er ett område. Jeg gir meg ikke, avslutter en bestemt og optimistisk rektor.

Kaffen betales, og jeg får fin guiding av en innfødt på vei tilbake.

Mer enn ord

Foto: **Aurora Wilhelmine Linchausen**

Et fotografis vesen ligger kanskje nærmere singularitet enn vår verden med en slags orden styrt av fysiske lover.

Peder Pedersen,
fotolærer Lofoten folkehøgskole

Fotos med tillatelse: photograph courtesy of Association Montessori Internationale, Amsterdam. www.montessori-ami.org

MARIA MONTESSORI:

MONTESSORIMETODEN

«My vision of the future is no longer of people taking exams and proceeding on that certification... but of individuals passing from one stage of independence to a higher, by means of their own activity, through their own effort of will, which constitutes the inner evolution of the individual.»
(Maria Montessori, *From Childhood to Adolescence*)

I magasinet Folkehøgskolen #1 2012 skrev Øyvind Brandt artikkelen «Montessori – et søsken i pedagogikken». Jeg er enig med Øyvind, jeg som kommer fra et montessorimiljø føler meg ideologisk hjemme i folkehøgskolen. Jeg opplever stadig i samtaler at jeg finner relevante eksempler fra montessoripedagogikken når jeg snakker med folkehøgskolefolk om synet på eleven, og hvordan det legges til rette for dannelsesprosesser i skoleslaget. Derfor kan det kanskje være interessant for dere å lese om noen utvalgte aspekter av montessoripedagogikken.

Maria Montessori (1870–1952) oppnådde via utrettelig standhaftighet å bli Italias første kvinnelige lege. Det florerte ikke med jobbtilbud, men hun fikk arbeid på et asyl, hvor hun jobbet med utviklingshemmede barn. Her ble hennes interesse for psykologi og menneskelig atferd vekket, og hun studerte så antropologi. I 1906 startet hun på det prosjektet som skulle bli hennes livsverk, å reformere utdanningsfeltet. Hun ble etter hvert anerkjent blant lærere, psykologer og politiske ledere, og samarbeidet blant mange andre med Anna Freud, Mahatma Gandhi og Jean Piaget. Dr. Montessori ble nominert til Nobels Fredspris tre ganger, i 1949, 1950 og 1951.

Vi bruker begrepet montessoripedagogikk, men selv kalte Maria Montessori det en metode. Den har utgangspunkt i en holdning, en innstilling til hvordan mennesker fra fødselen av

lærer og utvikler seg. Hun avviste bildet av barnet som en tom skapning, som står i takknemlighetsgjeld til de som har fylt det opp med kunnskap. Hun sa at det finnes ikke det menneske som ikke er formet av det barnet han engang var. Denne anerkjennelsen av at vi alle har en selvmotivert drivkraft til å forbedre oss er helt grunnleggende, og er et utgangspunkt for hvordan vi møter elevene. Denne holdningen mener jeg å kjenne igjen hos folkehøgskolefolk, denne tanken om at danning vil skje, og at det er vår oppgave å skape et godt rom for det.

Dr. Montessori brukte observasjon og empiri som grunnlag for sine teorier, og det er imponerende når moderne nevropsykologi bekrefter hvor presist hun har forstått barnets behov. Dr. Steve Hughes sier blant annet at med hjernens utvikling som mål så er montessoriutdanning muligens den beste metoden vi har for å sikre optimal kognitiv, sosial og emosjonell utvikling for hvert enkelt barn.

FIRE UTVIKLINGSTRINN

Menneskes utvikling delte hun opp i seksårsperioder: småbarnstiden fra 0 – 6 år, barndomsårene fra 6 – 12 år, ungdomstiden fra 12 – 18 år og den unge voksne fra 18 – 24 år. Hver seksårsperiode deles så i to, hvor man i de første tre årene lærer nye ferdigheter, og i de neste konsolidere kunnskapen. Tenk for

eksempel på 0-3 åringen som lærer seg å mestre kroppen sin og å kommunisere, og så hvordan 3-6 åringen raffinerer og utvider sine ferdigheter til for eksempel å inkludere turning og forhandling.

I hver av disse fire periodene identifiserte Montessori særtrekk i barnas utviklingsmessige behov, og forsto at både læringsmaterieell og pedagogisk tilnærming måtte tilpasses og endres for å møte disse. Periodene 0-6 og 12-18 er sammenlignbare perioder, i at det skjer radikale endringer både på det fysiske og det mentale plan. Her anbefaler hun å gi læringsopplevelser som er full av aktivitet, og som har så direkte kobling til det som skal beherskes som mulig.

Periodene 6-12 og 18-24 ligner hverandre i at de er perioder med harmonisk vekst, fremdeles i forandring, men ikke så voldsomt som i de foregående. Dette er tiden for å sette inn det tunge akademiske støtet, her er det duket for nysgjerrighet og fordypning.

På folkehøgskolen møter vi unge i fra to utviklingsintervall: De som er i slutten av ungdomsperioden, som ikke helt vet hvem de er enda, som fremdeles er i emosjonelt og hormonelt opprør. Og vi møter de som har funnet en trygghet i hvem de er, og som er klare for å bruke sin energi gjennom faglig fordypning. Ofte har folkehøgskolen det privilegium å følge elevene over kneiken fra forvirring til trygghet.

DET FORBEREDTE MILJØ OG SELVSTENDIGHET

I montessoriskolen er et forberedt miljø en essensiell del av pedagogikken. Det forberedte miljøet for aldersgruppen folkehøgskolen tar imot hvert år mente Maria Montessori at for eksempel kunne være en gård. En stor eiendom, kanskje i nærheten av en skog, eller ved sjøen, ville være det perfekte stedet for en slik skole. Læring bør skje i forbindelse med det som er innlysende viktig og relevant for det livet de skal leve. **Også derfor var nærhet til naturen så viktig, og den umiddelbare forståelsen av at det arbeidet du gjør i dag, bringer mat til bordet i morgen.** Elevene skulle bo sammen, og utgjøre et lite samfunn, et fellesskap som skulle gi erfaring de kunne ta med seg videre til et større

fellesskap, til en voksen tilværelse. Noen lærere skulle få lov til å bo på skolen mot å ta aktivt del i skolens daglige drift. Høres det kjent ut?

Dere som har sett en montessoribarnehage vet at det forberedte miljøet der er tilpasset barnets størrelse: møblene, toalettet, strykejernet og langkosten. Det finnes et vell av det som kalles «praktisk liv øvelser», hvor barna kan øve på ferdigheter de trenger for å ivareta personlige behov som å børste håret, vaske opp eller knytte skoene. På folkehøgskoler har jeg allerede hørt om mange praktisk liv øvelser som gis der, som: «bli venn med dobørsten», «hvordan vri opp en klut» og «hvordan vaske ullklær uten å krympe dem». Målet er det samme, selvstendighet, som igjen gir verdighet og en tro på at man kan mestre sitt eget liv. Mottoet er: Hjelp meg å gjøre det selv!

Vel så viktig er det at elevenes miljø forberedes med tanke på sosiale strukturer. For aldersblandet elevgruppe i alderen 6 – 9 år er det for eksempel viktig å ha flere plasser for samarbeid i små grupper, og noen for å trekke seg tilbake for å arbeide uforstyrret. Samtidig er det viktig å ikke ha alt for mye plass, vi vil jo at barna skal tilpasse seg fellesskapet: å samle kroppen og sitte med bena i kors hvis det er trangt, å dempe stemmen dersom noen arbeider konsentrert ved siden av deg eller å si «unnskyld kan jeg få komme forbi» og gå hensynsfullt utenom gruppen som jobber på gulvet. På samme vis forbereder folkehøgskolene sine miljøer: det må finnes en koselig peisestue hvor det er lett å gå inn, selv om du er sjenert. Elevene deler rom, slik at de kan lære å ta hensyn til en annen som lever tett på. Jeg har allerede hørt så mange eksempler på hvordan folkehøgskolefolk observerer miljøet, og gjør endringer for å forbedre den sosiale flyten: sette inn et billjardbord i foajeen slik at færre velger å sitte alene på rommet, ha åpne verksteder på kvelden slik at linjedeltagerne får en større gruppetilhørighet, bygge en kjempesofa med plass til mange osv.

PEDAGOGISK VERKTØYKASSE

Pedagogens rolle har også likhetstrekk: som mentor, veileder, en som leter etter det som kan motivere, som trekker seg tilbake når det går av seg selv, som er tilgjengelig og som har en stor peda-

«HUN KUNNE IKKE AKSEPTERE AT UNGE MENNESKER VAR TVUNGET TIL Å STUDERE AV PLIKT ELLER NØDVENDIGHET»

gogisk verktøykasse for å sikre at alle elever finner en inngang til lærestoffet. Som modellerer menneskelig, både i praktiske oppgaver og sosial væremåte. En som vet at relasjonen til elevene er av avgjørende betydning.

Det jeg likevel personlig setter spesielt høyt er at Maria Montessori i sin metode forutsetter at læreren kontinuerlig observerer seg selv og sin rolle. Montessoripedagogen skal, som del av sin profesjon, bedrive selvevaluering med det mål å alltid bli en bedre lærer/et bedre menneske.

Montessori skisserte skolen som en gård som tidligere nevnt i artikkelen «The Erdkinder – A scheme for a reform of secondary education». Hun skrev artikkelen i 1939, mens hun bodde i Nederland. Hun hadde blitt landsforvist fra Italia av Mussolini da hun nektet å hjelpe til med opplæring av soldater. Hun skrev at når fremtiden er usikker og full av ukjente faktorer, så bør elever forberedes på det uforutsette, og utvikle evnen til å tilpasse seg, i stedet for å spesialisere seg og peile seg inn på en karriere. Har ikke dette også gyldighet i dag?

Som artikkelens tittel peker på mente hun at en reform var nødvendig, fordi hun ikke kunne akseptere at unge mennesker var tvunget til å studere av plikt eller nødvendighet, hvor all deres beste individuelle energi sløses bort. I montessoripedagogikken lar vi derfor eleven følge sin interesse og inspirasjon, vi lar «Lysten drive verket» som Grundtvig sa det.

MÅ HA NOK FRIHET

I montessoripedagogikken unngår man bruk av både belønning og straff, pedagogikken styrer mot selvmotiverte mennesker som har et vennlig forhold til sine feil. Montessori mente at å utsette ungdom for smålige trusler om dårlige karakterer, er å behandle dem som babyer, som er demotiverende og uverdige. Derfor skulle montessoriskoler gjerne sluppet å gi karakterer, selv om det ikke er en åpning for det i Norge i dag. I folkehøgskolen tenker jeg at dette er et av lærernes aller største privilegier, å inngå en læringsrelasjon til sine elever helt uten noen gang å måtte vurdere dem i form av en tallkarakter.

I sin visjon om *Erdkinder – barn av jorden* - fremholder Montessori at vi ikke må behandle denne elevgruppen som barn, unge mennesker må ha nok frihet til å handle ut ifra personlig initiativ.

For at individuell frihet skal være meningsfylt i et fellesskap må denne skje innenfor en ramme av regler og retningslinjer. Hun understreker at disse reglene og restriksjonene må gjelde for hele skolen, ikke bare påtvunget enkeltindivider, som om disse ikke har ansvarsfølelse eller er i stand til å tilpasse seg nødvendig regulering frivillig. Montessori peker på samme diskusjonen som jeg vet at dere har på de forskjellige folkehøgskolene: reglene må kun være de som er nødvendige og tilstrekkelige for å oppnå orden, ikke flere. Slik sikrer man at den enkelte utvikler evnen til å justere seg selv til miljøet sitt, og at denne tilpasningen fører til samarbeid og et harmonisk sosialt liv.

I artikkelen *The Functions of the University* stiller hun seg kritisk også til dette utdanningsnivået: Utdanning kan ikke begås innenfor rammene av et lukket rom, hvor studentene forholder seg passivt og alltid er avhengig av læreren, avsondret fra sine medstudenter. Dialog og samarbeid må til også på universitetsnivå mente hun, at å virkelig forstå noe har sammenheng med diskusjoner, med kritisk tenkning og med å komme til enighet med andre. Studier og tenkning krever det samme av oss som fysisk arbeid gjør: de som gjør arbeid som er for tungt eller vanskelig å gjøre alene, må slå seg sammen med andre. Å handle i sammenheng med andre, i tenkning eller i handling, gjør mennesket aktivt. Hun skriver: *Men with hands and no head, and men with head and no hands, are equally out of place in the modern community.*

Det finnes flere likheter, som bruken av historiefortelling, den muntlige tradisjonens plass i kulturarven. Jeg har fortalt at Maria Montessori kom i krangel med fascister og nazister, men har ikke gjort rede for hennes tanker om hvordan utdanne til fred. I montessoripedagogikken fortelles aldri hele historien, man etterlater alltid noen hull, på den måten kan tilhøreren selv utforske videre dersom nysgjerrigheten ble pirret.

Jeg hadde en kollega som i pedagogiske diskusjoner likte å spørre «What would Maria say?» Jeg tenker av og til på hva Maria hadde sagt om hun hadde fått opplevd folkehøgskolen, og jeg forestiller meg at hun hadde vært meget tilfreds!

Angelina K. Christiansen,
generalsekretær i Folkehøgskoleforbundet

PEDAGOGISK HVERDAG PÅ BACKPACK JAPAN

NAMDALS FOLKEHØGSKOLE

Namdals folkehøgskole har i mange år hatt reiselinje. Først var reisemålet Europa, senere Asia. Som lærer er det en utfordring å bytte linjetema og reisemål, men også det som er spennende med folkehøgskolen, at man stadig må fornye seg. Nå reiser vi til Japan – Backpack Japan er linjenavnet. I tillegg til undertegnede er Hiroko Ishige, fra Tokyo og tidligere elev ved Namdals, også tilknyttet linja.

HVERDAGENE

Det er flest hverdagsuker på Backpack Japan. De benytter vi til å få bred kunnskap om Japan. Vårt mål er å gi elevene innblikk i tankegods om kultur, historie, geografi, litteratur, politikk, bærekraft, demokrati, og geopolittikk. Hver uke står «japansk språk» på timeplanen. Da har vi klassisk klasseromsundervisning, men også utfukt til matbutikken og lek og spill.

Linja har fokus på kultur og etikette, både tradisjonell og moderne. Ulike case gir innblikk i kulturforskjeller og utfordringer for oss europeere. Hvordan opplever japanere Norge og nordmenn? Elevene blir utfordret til ulike aktiviteter som japanske leker, sanger og kortspill. Namdals har over år hatt samarbeid med Voksenopplæringen om en dag med kulturcafe, hvor elevene møtes og har samtaler og diskusjoner om ulike tradisjoner og verdier. Vi har blant annet benyttet *Demokratikaka* fra Raftostiftelsen.

Elevene får innføring i japansk tesermoni, og på skolekjøkkenet prøver vi ut spennende retter som okonomiyaki, ramen og melonpan. Mye faller i smak. Vi ser dokumentarer, filmer og anime (jap.tegnefilm), og leser manga (jap.tegneserie), og samtaler om hva disse kan forteller oss om landet og kulturen. Vi studerer geografi: hvorfor bor folk der de bor? Og dykker ned i historiske perioder som interesserer elevene. Geopolittikk er viktig – hva er Japans forhold til nabolandene, før og i dag? Elevene har ulike ståsted og interesser, og vi oppfordrer dem til å dele av sine kunnskaper med klassen. Dette sprer ofte inspirasjon til andre til å lære nytt.

Backpack Japan har stort fokus på reiseplanlegging. Hver uke pakker vi ryggsekken, for dagstur eller overnatting, og utforsker Namdalen og Trøndelag. Kan nevne bjørnecamp, Saemien Sijte og amazing race. Felles opplevelser – som det er å måtte snu på grunn av snøvær, eller møte en ninjakledd guide, binder oss sammen og gjør elevene trygge i gruppa. Dette er viktig for samhold og sikkerhet på turene. Reising kan være både mentalt og fysisk anstrengende, så vi må være i god form. Vi har derfor fokus på aktive leker, kampsport, yoga og gåturer. På uværsdager kan vi kose oss inne på klasserommet med te, samtaler og kreative økter som kalligrafi og origami.

TOVE ERTÅS

Linjelærer Backpack Japan

Hun har hovedfag i geografi, og utdanning i coaching. Tove er veldig glad i å reise og besøke nye steder. Har også flere valgfag (striking, hekling og baking).

LINJETUREN TIL JAPAN

Hovedtyngden av reiseplanleggingen har selvsagt fokus på den tre uker lange linjeturen til Japan. Den er et av høydepunktene i skoleåret. Noen elever har vært i Japan før, andre er på førstereis. Høsten og vinteren trener vi på reiseferdigheter – hvordan planlegge tur i Japan? Hvordan skal vi reise? Hvor skal vi reise? Hva ønsker vi å oppleve? Hvorfor? Hvordan kan vi reise mest mulig bærekraftig? Hvordan reise trygt? Vi gjør risikovurdering i fellesskap, for å bedre kunne være forberedt på uforutsette situasjoner.

Gjennom ulike workshops utforsker elevene flere aktuelle reisemål og- ruter, og diskuterer seg fram til interessante dagsprogram på linjeturene, innenfor et oppsatt budsjett og tidsramme. Målet er å lære om reisemålene, vite mer om hva vi ser, og få mest mulig ut av reisekassa. Se bak turistfasadene. Vi ønsker å komme nært på japansk kultur og folk. Eksempler på innhold kan være skolebesøk, homestay, karaokekveld med studenter, kunstutstilling, ambassadebesøk, eller besøk på museum, tempel og slott, se fantastiske parker og naturområder.

EGEN FERD

En av turens store happeninger for elevene sist vinter var å backpacke rundt i små grupper, uten lærer. Noe elevene så frem til med både iver og spenning. Lærerne valgte ut gruppene, med 3-4 personer i hver. Gruppene satte seg mål for reisen sin. De diskuterte seg frem til en ønsket reiserute, og lagde en dagsplan med aktiviteter de ville prioritere, innenfor den tiden og økonomien som var gitt. Diskusjonene bevisstgjør elevene på deres ulike valg, også i forhold til bærekraft og økonomi.

Lærerne veiledet underveis og godkjente opplegget for hver gruppe. Gruppene fikk fotooppgaver som skulle sendes til lærer hver dag, for å dokumentere, og holde kontakten underveis. Når elevene reiser på egen hånd, opplever de mestring når de gjennomfører planen, evt. klarer å håndtere endringer som kan komme underveis. Lærerne var sikkerhetsnett, og hadde base i Tokyo. Dette var geografisk midt i gruppenes reiseruter, med en gruppe som toget sørover til Nagasaki, mens det nordligste reisemålet var Sapporo. Da alle møttes igjen i Tokyo var det tid for å utveksle synspunkter og erfaringer med de andre.

I etterkant reflekterer vi i klassen, og setter av god tid til å dokumentere og formidle turen, erfaringene og opplevelsene våre. Kanskje noen elever tør å holde morgensamling også. Særlig populært er det å vise egenprodusert film på klassens festkveld, der elevene i tillegg delte sine erfaringer med de andre elevene gjennom postløype-leker.

- HVA GJØR SÅ BACKPACK JAPAN TIL GOD FOLKEHØGSKOLE?

Namdals kjerneverdier er: FELLESSKAP - DEMOKRATI – ENGASJEMENT - og det skal skolehverdagen preges av.

FELLESSKAP

Backpack Japan reiser langt bort, men har fokus på å være tett på. Tett på hverandre, fysisk og mentalt. Tett på egen og andre kulturer. Vi jobber med teambygging, med å tørre å utfordre hverandre og stå for egne verdier og meninger. Det kan være utfordrende å holde på entusiasmen, interessen, og humøret på lange turer, når man er så tett på hverandre.

Lærerne utfordrer elevene til personlig utvikling, og gir den enkelte elev tillit til egne ressurser. Det kan være det er å holde foredrag for klassen, være gledesspreder, eller den som ser alle og inkluderer. Det er viktig å lære å fungere som medlem i en gruppe og bidra til klassens beste.

Vi legger til rette for at eleven kan komme ut av komfortsonen, ved bli med på aktiviteter hen ikke har prøvd før, lage og smake nye retter, eller å bli trygg på å møte fremmede mennesker. Det er viktig å bygge trygghet i og med fellesskapet, så elevene føler seg sett og inkludert sosialt.

DEMOKRATI

Vi startet skoleåret med en grovkissert årsplan. Reisetidspunkt for lengre reiser og overnattingsturer er plottet inn. Tidlig i semesteret lar vi klassen få forståelse av at de har stor innflytelse på hvilke tema og prioriteringer vi gjør på linja. Det varierer hvor stor interessen er blant elevene for å være med å bestemme, uavt som de er fra videregående skole til slik innvirkning, og deres ønske om «pause» eller å bare «flyte med». Klassens time evaluerer siste periodes aktiviteter, og vi har idemyldring og diskusjoner om prioriteringer fremover. Utover skoleåret er elevene gjerne mer aktive med innspill.

ENGASJEMENT

Ved å lære andre kulturer å kjenne, så blir en bedre kjent med seg selv og sin egen kultur. Vi legger til rette for kulturmøter, ved å arrangere kulturcafe med flyktninger, homestay og kulturutveksling med japanske ungdom, og slik skapes nettverk, innad i klassen og på tvers av kulturer. En målsetting er at elevene skal få en større forståelse av samfunnet vi lever i, og slik bli aktive globale mennesker. Vi ønsker å hjelpe eleven til å finne sitt engasjement, og holde det levende. Fokus på å bidra til fellesskapet, i klassen, skolen, samfunnet, verden.

Tove Ertsås,

globalt medmenneske, geograf og folkehøgskolelærer

**«BACKPACK JAPAN REISER
LANGT BORT, MEN HAR FOKUS
PÅ Å VÆRE TETT PÅ.»**

FOLKEHØGSKOLEUKA PÅ RINGERIKE:

UKA SOM TENTE EN GNIST

På folkehøgskoleuka: Øyvind Krabberød

Folkehøgskoleuka er kommet for å bli, det kan vi slå fast etter at hele 120 deltakere var med på de ulike kursene som ble arrangert av Folkehøgskoleforbundet. Årets utgave var det tredje i rekken, og deltakelsen har økt år for år.

Det var hele tolv ulike kurstilbud – og mye å hente for ulike deler av personalet ved landets folkehøgskoler. Det var herlig allsang, masse god energi og god stemning disse dagene på Ringerike folkehøgskole fra 5. til 8. august.

Kurs for nye lærere gikk alle dagene, mens de andre tilbudene gikk over to dager. Mange valgte å følge to kurstilbud og deltok hele veien.

Det var virkelig et dedikert vertskap med rektor Morten Eikenes i spissen som tok imot folkehøgskolefolk på et superpotent skoleanlegg. Den Debio-sertifiserte skolen bød også på særdeles spennende mat og oppvarming.

Prosjektleder for *Syng, spis og snakk*, Rasmus Skov Borring, fra Folkehøgskolenes forening i Danmark (FFD), var hyret inn for å holde et kurs med samme navn. Han bidro også sterkt til flott musikk og allsang disse dagene.

Vi var innom flere av kursene. Her var mer enn enveiskommunikasjon, men flotte prosesser og samtaler. Kurset *Kjøkkenet og det grønne skiftet – i praksis*, ble ledet av Marianne Olerud og Kristin Smit fra Ringerike folkehøgskole. Her delte de med seg erfaringene fra sitt arbeid for en mer bærekraftig skole og et «grønnere» kjøkken. Her var rikelig med praktiske tips, og deltakerne hadde også gode innspill fra egne skoler. Enkle grep for å redusere kjøttforbruket ble servert de åtte deltakerne, og ikke minst råd for å senke svinn fra kjøkkenet. Oppskrifter på vegetarmat rik på farger og krydder ble også frontet av kurslederne.

Deltakerne på *Syng, spis og snakk* hadde kommet for å få inspirasjon til sang på egen skole og for å få innblikk i det danske sangprosjektet. Det ble rikelig anledning til å synge seg gjennom et antall sanger, og til å få innblikk i et veldig framoverlent dansk initiativ.

Kurset for nye lærere er kanskje det viktigste kurset som holdes. Det finnes ingen utdanning spesifikt for folkehøgskolelærere i Norge, så det å få et innblikk hva folkehøgskole er må sies å være helt avgjørende. Over fire dager fikk deltakerne et inspirerende opplegg servert av Kjetil Hallre, Sindre Vinje og Benedicte Hambro.

Tirsdag ettermiddag var i overkant av 50 kursdeltakere med til Utøya for omvisning og informasjon. Det var særdeles sterke inntrykk å ta med seg – åtte år etter at 69 ungdommer mistet livet på tragisk vis på øya i Tyrifjorden. De kristelige folkehøgskolene (NKF) som holdt kurs for sine nye lærere på Hurdal folkehøgskole disse dagene var med til Utøya og til middag og sang på kvelden.

FØLGENDE KURS BLE KJØRT:

- Kurs for nye lærere
- Kurs for nye praktisk personale
- Kurs for nye rektorer/skoleledere
- Folkehøgskolen 2030
- Internatet som pedagogisk metode
- Kjøkkenet og det grønne skiftet – i praksis
- Syng, spis og snakk – Hvordan styrke sangen i folkehøgskolen?
- Praktisk personale – en ressurs ut over eget fagfelt
- Idé- og praksisverksted for skoleledere
- Demokrativerksted
- Arbeid med psykisk helse i skolehverdagen
- HMS, Risikovurdering og ansvar

3 PÅ UKA

- 1 Hvorfor på kurs?
- 2 Hva tar du med deg?
- 3 Høydepunktet?

Øyvind Krabberød

HEIDI HARRIET, TOTEN FOLKEHØGSKOLE

Lærer Musikal – Trening – Broadway.
Deltatt på Syng, spis og snakk.

1. For å få ny inspirasjon til nytt skoleår, møte andre lærere som driver med det samme.
2. Har blitt introdusert til mange nye flotte sanger og skal bruke noen av dem. Blitt inspirert til enda mere allsang og fått ulike metoder jeg kan bruke.
3. Ny læring sammen med flotte mennesker. God stemning.

SILJE MIDTAUNE, HARDANGER FOLKEHØGSKULE

Lærer Internasjonal solidaritet.
Deltatt på kurs for nye lærere.

1. Lære mer, bli inspirert- og danne nettverk som kan utvikle idéer og dele erfaringer.
2. Mange tips, gode samtaler og refleksjoner. Utrolig mange hyggelige folk og veldig lærerikt opplegg.
3. Sterke inntrykk: turen til Utøya, og morgensamlingen til Christian Tynning Bjørnø.

TOR-ERIK MOEN, MØRE FOLKEHØGSKULE

Lærer Ekstremsport, Sunnmørsalpane og Bali. Deltatt på Internatet som pedagogisk metode.

1. Er på kurs fordi Folkehøgskuleveka er det viktigste samlingspunktet i året for dei som jobber i og med folkehøgskule.
2. Erfaringar frå andre skular for å gjere mitt arbeid betre.
3. Erfaringsutveksling frå internatet og å sjå dei motiverte og engasjerte nye lærarane som var på kurs for nye lærarar.

FOLKEHØGSKOLEN 2030: FREDSPRISEN TIL FOLKEHØGSKOLENE

Hvor er folkehøgskolene i 2030 – og hvordan skal vi komme oss dit? Det var spørsmålet som ble stilt de ni deltakerne på kurset Folkehøgskolen 2030, og som ble ledet av rektor Morten Eikenes.

Det var ikke små tanker som ble tenkt da deltakerne skulle gå opp visjonære stier for de neste elleve årene fram til 2030. Jammen fikk ikke folkehøgskolen som skoleslag Nobels fredspris i 2030 for sitt brobyggerarbeid og som pådriver for å løse klimakrisen! Verdenssamfunnet anerkjenner de frø som er sådd og som har gitt vekst og liv for så mange ungdommer. Andre så for seg at 95 folkehøgskoler hadde 11.000 elever og utgjorde 21 prosent av årskullet. Så folkens her er det bare å kaste seg rundt og brette opp ermene!

Kurslederen pekte ut fire hovedområder som folkehøgskolene måtte ta spesielt tak i og gå bresjen for:

1. Aktivt ta del i klimakampen.
2. Jobbe for god integrering og givende samkvem mellom borgerne.
3. Jobbe for å redusere frafallet i videregående skole, og bygge gode læringsarenaer på folkehøgskolene.
4. Jobbe for god folkehelse, psykisk og fysisk.

Morten Eikenes formidlet utålmodig at det er sentralt at folkehøgskolene i enda større grad kommer på banen som en sentral samfunnsaktør – som det kan lyttes til i dagens viktige spørsmål og utfordringer.

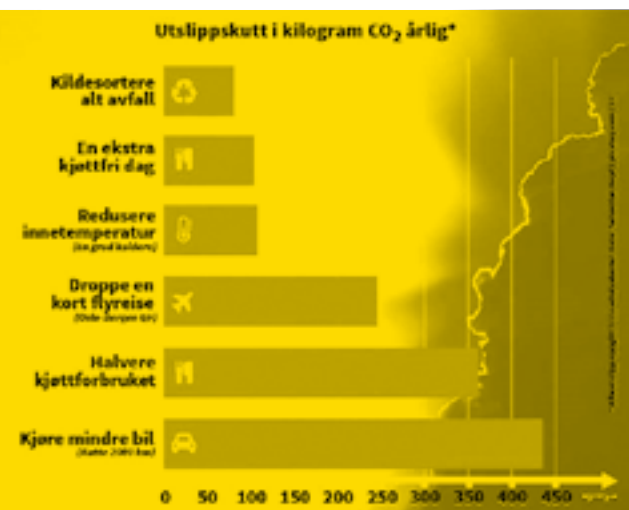
Det var gøy å se hvordan deltakerne gikk inn i med stort engasjement i denne workshopen. Det ble tegnet, samtalt og delt – og som en understrekte: «Det viktigste vi kan gi dagens ungdom er håp og det å se mulighetene til forandring – om at det nytter å bidra.

1) Mye aktivitet og gruppedynamikk på kurs for nye lærere. 2) Flott anlegg på Ringerike folkehøgskole, Hønefoss. 3) Mye sang når kursleder Rasmus Skov Borring leder an på kurset Syng, spis og snakk. 4) Kjetil Hallre – energifull ledelse på kurs for nye lærere. 5) Fortelleren Benedicte Hambro. 6) «Mørebenken» holder seg oppdatert, f.v. Hilde Maria Nicolaisen, Birte Einar og Einar Opsvik. 7) Festmiddag, f.v. Benedicte Hambro, Live Hokstad og Morten Eikenes. 8) Rasmus Skov Borring fra den danske folkehøgskoleforeningen ledet allsang, holdt morgensamling og ledet kurset Syng, spis og snakk. 9) F.v. Marianne Olerud og Kristin Smit ledet kurset Kjøkkenet og det grønne skiftet – i praksis. 10) Masse spilleglede til allsangen. Et husband ble rigget til for anledningen. 11) Fullt trøkk på allsangen. 12) Toten-kolleger på uka, f.v. Heidi Harriet og Marit Jonas. 13) Minneplassen på Utøya. Navnene til de 69 ungdommene som mistet livet 22. juli 2011.

DET GRØNNE SKIFTET - NÅR DA?

«Argumenter som at det er for dyrt å at det ikke finnes tid florerer fortsatt, men det handler ofte mer om manglende mål, planlegging og produksjonsmåte»

I Folkehøgskoleuka samlet ansatte fra sju ulike skoler seg til en ærlig, konstruktiv og målretta dialog om hvordan folkehøgskolekjøkkenet kan bidra i det grønne skiftet. Vi skulle vært flere. Etter utallige kjøkkensamtaler med flotte folk rundt om i landskapet de siste åra har jeg gjort meg noen tanker omkring folkehøgskolenes vilje til endring. Det undrer meg at tanke-

gang om mattilbudet praktiseres så ulikt, spesielt med tanke på hvor hett klimaet var under landsmøtet for bare få uker siden. Noen skoler er godt framme i løypa, andre har langt igjen.

Om vi virkelig vil endre oss, om vi virkelig vil sette mindre avtrykk etter oss, har vi en fantastisk arena å gjøre det på. Som skoler og enkeltindivider kan vi her virkelig gjøre en forskjell. **Folkehøgskolekjøkkenet produserer og serverer flere hundre måltider til elever og ansatte gjennom et folkehøgskoleår, og har en unik mulighet til å ta grep for å redusere klimautslipp, men ikke minst påvirke og endre elevenes holdning til hva de spiser.** På sikt er det dette som monner. Å redusere kjøttforbruket, og spesielt rødt kjøtt, er blant de mest effektive tiltakene folkehøgskolene kan gjøre, nest etter å redusere transport og lange flyreiser. Halvering av kjøttforbruket er sammen med reduksjon av matsvinn og kildesortering enkle og lite kostbare grep som samtidig gir fine tall i klimaregnskapet. Her er skolens kjøkken bærebjelken, ved å daglig tilby vegetarkost til alle som ønsker

det vil vi enkelt kunne redusere klimaavtrykket til folkehøgskolene betraktelig. Om vi tilbyr spennende, fargerik og smakfull vegetarkost gjør vi overgangen til et mer plantebasert kosthold for elevene uanstrengt og positivt. På lang sikt vil dette også være holdningsendrende.

Argumenter som at det er for dyrt og at det ikke finnes tid florerer fortsatt. Men det handler ofte mer om manglende mål, planlegging og produksjonsmåte. Også tenkningen rundt hva som er et normalkosthold og hvordan vi presenterer og serverer vegetarmat må endres om vi skal komme lenger. Er vi ikke forbi *Kjøttfri* mandag, vi som skal være i front? **Hvor er de hårete måla?** Om vi vet at kjøttforbruket må ned, hvorfor tvivholder vi fortsatt så hardt på at dette er normalkosten? Hvorfor tar fortsatt så mange folkehøgskoler ekstra betalt for vegetarkost som om det var en diett, om en endring fra et høyt kjøttforbruk til et mer plantebasert kosthold er målet?

Å legge til rette for at ungdommene våre kan velge grønt er vinn-vinn-vinn, folkehøgskolen blir grønnere, kostøret billigere og elevene spiser sunnere og får med seg nye vaner videre. Viktigst - vi gjør en innsats for klimaet som virkelig monner.

Tusenvis av klimabølende ungdommer er klare til å se oss i korta. Hva møter de? Hva lærer de?

Det, ja det er opp til oss. Utfordring gitt.

Kristin Smith,

administrasjonsleder Ringerike Folkehøgskole og styremedlem i Folkehøgskoleforbundet.

FOLKEHØGSKOLENE PÅ ARENDA SUKA

På Arendalsuka: F.v. Øyvind Krabberød, Angelina K. Christiansen og Live Hokstad

Folkehøgskoleforbundet i samarbeid med NKF deltok for sjette gang på Arendalsuka – i uke 33. 80.000 besøkte den sjarmerende sørlandsbyen disse dagene.

Arendalsuka skal være en årlig nasjonal arena hvor aktører innenfor politikk, samfunns- og næringsliv møter hverandre og folk, for debatt og utforming av politikk for nåtid og framtid.

Arendalsuka er partipolitisk uavhengig, og har som mål å styrke troen på politikk og politisk debatt. Med Arendalsuka ønsker arrangøren å bidra til et levende demokrati.

Arrangementkonseptet startet i 2012 og har år for år vokst i omfang. Folkehøgskolene er sentralt plassert i politisk gate med stand og T-skjorter med påskrift «Demokrati er ikke medfødt». Det er viktig å være tilstede på dette demokratiske «dansegulvet». Her er det rom for å knytte kontakter, for gode samtaler og til å formidle hva folkehøgskolene står for.

De første dagene var det Folkehøgskoleforbundet som var ansvarlig for å befolke standen. Generalsekretær Angelina Christiansen, leder i FHF Live Hokstad og redaktør Øyvind Krabberød – og med god hjelp av unge med folkehøgskoleerfaring, Anne Wiig og Markus Lund.

NOTERT

DOVREFJELL FOLKEHØGSKOLE?

– Dette har vi tro på. Så langt har vi fått inspirerende, god støtte fra alle hold, sier Elisabeth Stende Simonsen (55) som hadde ideen til Dovrefjell folkehøgskole. Fra høsten 2022 kan det bli skolestart.

Medlemmene i oppvekststyret i Dovre kommune fikk orientering om den aller siste utviklingen i saken onsdag kveld. Forprosjektet som det har vært arbeidet med i mange måneder allerede skal bli ferdig i løpet av oktober.

– Da går vi over i en ny fase. Vi vil knytte til oss en prosjektleder som blir med på å arbeide fram en søknad innen 1. april. I beste fall kan vi ha 60 elever på plass fra høsten i 2022, sier Elisabeth Stende Simonsen.

Tanken er å starte Dovrefjell folkehøgskole i bygningene på Dombåstun; – det som tidligere var et landskjent idrettssenter.

Klippet fra GD.no

GI OSS ET KAKSETAK

Et kaksetak kunne hindret at ledere i staten tjener mer enn statsministeren, for du kan umulig ha mer ansvar enn hun som har ansvar for hele landet. Og taket kunne satt en grense for hvor høye politikerlønningene bør være, fordi avstanden mellom de som styrer og folk flest ikke bør bli for stor. Men dette er forslag Frp stemmer imot. Det er visst ikke alle utbetalinger på skattebetalernes regning det er like viktig å begrense.

Et kaksetak kunne sørget for at ikke hver eneste reform og omorganisering i offentlig sektor fører til flere direktører og toppledere. Men der feiler de fleste av regjeringens prestisjeprosjekter, som jernbanereformen og regionsreformen.

Marie Sneve Martinussen, Klassekampen

KIRKEN HAR TERSKLER

Spørsmålet om vigsel for likekjønnede par kan ikke reduseres til en sak som er avgjort og ferdig. Det er ikke bare LHBT-personer som opplever dette spørsmålet som mye større. Fortsatt hører vi fortellinger om mennesker som opplever at de ikke er gode nok for kirken, at de ikke vil bli tatt imot av Gud. Det er mange som har behov for å fortelle at etter at likekjønnede par kan gifte seg i kirken, opplever de at kirken nå er åpen også for dem. Det oppleves som et klimaskifte. Det er mange som har merket at kirken har terskler, selv om de kan være vanskelige å oppdage for dem som er innenfor. Det er altfor mange fortellinger om at kirken har gjort livet vondere for mennesker med LHBT-identitet

Kristin Gunnleiksrud Raam, Klassekampen

KØK- KENS

Kjøkkensjef Marianne Olerud, Ringerike folkehøgskole

Marianne Olerud (44) tok over som kjøkkensjef på Ringerike folkehøgskole i desember 2018. Hun har allerede rukket å sette sitt tydelige stempel på hva som serveres i de nye, flotte og lyse lokalene.

Marianne kom til skolen på Hønefoss fra Hadeland folkehøgskole, hvor hun styrte kjøkkenet i fire år. Hun bor på Jevnaker og har fått kortere reisetid til jobb. Kjøkkensjefen har ellers med seg 17 år ved Hadeland glassverk og tre år i forsvaret – i «erfaringssekken».

Folkehøgskolen er Fairtrade-skole, Miljøfyrtårn og Debio-sertifisert – bronse. Det vil si at minst 15 prosent eller 15 produkter må være økologisk. De ligger over dette i dag, og stiler mot sølv som krever minst 50 prosent økologiske produkter. All mat lages fra bunnen, Toro og halvfabrikata har ingen adgang. Mel, bønner etc kjøpes i store sekker, det blir billigere og reduserer avfall og frakt – noe som sparer miljøet.

Marianne mener det i det store og hele ikke blir dyrere med et økologisk kjøkken. De har gjort flere grep for å redusere kjøttforbruket. Bønner blandes med kjøttdeig og det er mye grønnsaker i grytene. – Elevene har bedt om mer grønt, de vil ha sunn mat, understreker kjøkkensjefen.

Det er 360 prosent faste stillinger ved kjøkkenet. Hver dag har de et 9-møte hvor dagen planlegges. Alle vet hva de skal gjøre. De har en klar struktur og tenker framover. Torsdag har de lagt

inn en produksjonsdag hvor det lages mat til helgen og det som trengs spesielt for dietter og vegetarmat. Vegetarmat serveres hver dag, og det er ikke nødvendig å bestille dette på forhånd.

På kjøkkenet gjør de det de kan for å minimere svinn. De fermenter, sylter og marinerer mye. Spesielt produkter som er på hell, da unngår de å kaste det. Gamle bananer fryses og brukes i mange produkter, og som søtningstilskudd. De har redusert sukkerinnholdet i maten betydelig. Saltinnholdet er også kuttet, det brukes rikelig med urter som krydder. Vegetarpålegg er alltid tilgjengelig. Det serveres lunsj, kald og varm, mens de har matpakkedag på onsdager. – Vi har fokus på å servere mye grønt, og mer skal det bli, smiler Marianne. Rødt kjøtt har de maks en gang pr uke, mens det går mye i kylling på kjøttfronten.

Siste prosjektet ut er at de nå anlegger en urtehage og skal sette opp et drivhus. Dette skjer i samarbeid med en verna bedrift i byen.

Administrasjonsleder Kristin Smit og kjøkkensjefen besøker alle gruppene tidlig i skoleåret for å høre hva slags mat som er deres favoritter. De prøver så godt de kan å imøtekomme alle disse ønskene i løpet av skoleåret.

– Å jobbe på folkehøgskole er det beste av to verdener: Å lage mat og å jobbe med ungdom! Vi ønsker å ha elevene med på laget. Det er åpne dører her, og vi er mye ute og prater med ungdommene. Og noen skriver brev eller lapper med tilbakemeldinger, det er jo gøy, lappen med «vi elsker deg Marianne» kan en jo leve lenge på, avslutter den driftige kjøkkensjefen.

Undertegnede kan skrive under på at det serveres utrolig god mat av den flotte gjengen på kjøkkenet. Maten høstet mange lovord i løpet av de fire dagene under Folkehøgskoleuka i august.

Tekst og foto: Øyvind Krabberød

OPPSKRIFTER

BØNNEPOSTEI AV RØDE BØNNER

1 liter røde bønner

1 bunt persille

Saften av sitron

10 stk soltørkede tomater

5 ss tomatpure

1 hvitløk

1 chili

Olivenoljer

Kjøres i blender til passe posteikonsistens.
Spe med vann om den blir for tørr.

FATTIGMANNS-PESTO

Gir ca 5 dl ferdig pesto

1 stor bunt persille

3 dl ristede solsikkekjerne

1 hvitløk

Olivenolje

Salt og pepper

Kjør persille, hvitløk og litt olje til en pure.
Tilsett solsikkekjerne og mer olje til den blir kremet. Smak til med salt og pepper.

LEE MILLER

WAR AND FASHION

Checkmat, London 1943

«I WOULD RATHER
TAKE A PHOTOGRAPH
THAN BE ONE»

Model wearing Digby Morton suit, shot through arch revealing blitz-bomb damage. London 1941

Preus museum Horten, det nasjonale fotomuseet

Vi skal lære av historien. Historien skal gi oss et grunnlag for å forstå oss selv, ta riktige avgjørelser i dagens samfunn og unngå fortidens feil, heter det.

Men hva hvis vi oppdager at «historien» er full av hull, eventyr og feiltolkninger? At av det som er bevart er mye tilfeldigheter, og de som skriver historien har tydelige agendaer?

Da skal vi brette opp ermene og grave frem historiene selv.

Preus museums oppgave er å formidle kunnskap om fotografi og fotografer. Fotografene er tett vevet sammen med verden, slik den var og er. Og nettopp gjennom dette feltet blir det synlig hvor tilfeldig historiefortellingene kan være.

Surrealismens muse, modell, krigskorrespondent, motefotograf - Lee Millers liv og gjerning er som hentet fra en film. Mote spiller sin tid og mote i krig er ofte et svar på det som skjer. Det handler også om å opprettholde en normalitet under de vanskeligste forhold. Krigens destruktivitet skaper en hverdag som leder til forandring men også til fornyelse i moten. Lee Miller var en pioner innenfor motefotografiet som bl. a. flyttet motefotografiet ut fra salonger og studioer, og til gaten.

Hvem var Lee Miller? Uten tvil en kompleks og ekstraordinær kvinne. Etter hennes død som sytti år i 1977 fant kona til sønnen Antony Penrose en bildeskatt som Lee Miller hadde gjemt bort, fortrent og ikke fortalt noen om. Omverdenen kjente henne som krigskorrespondent og fotografisk vitne til helvetet i naziste-

nes konsentrasjonsleirer og frigjøringen av Paris i 1944. Også livet som en vellykket modell, surrealistismens muse og Man Rays elskerinne var godt eksponert i mediene.

På den ene siden var hun en pragmatisk og eventyrlysten sannhetssøker. På den andre siden, ifølge det konvensjonelle synet, var hun en (vakker) kilde til mannlige kunstnere. Men Lee Miller var ingens pyntegjenstand, hun var en uavhengig, aktiv kvinne, uansett hva hun konsentrerte seg om; om det var grusomhetene i andre verdenskrig eller matlagning på gourmetnivå.

Sin gjerning som motefotograf gjorde ikke Lee Miller mye vesen av. Det er det ikke mange andre som har gjort heller, siden skildringer av krig trumfer fortellinger om mote. Men det er inngenting som har forandret moten så mye som krig. Krigens ødeleggelser skaper hverdagssituasjoner som ikke bare fører til endring, men også fornyelse i moten. Mote er en lakmustest av sin tid, som bærer på et vitnesbyrd om alt fra sosiale forhold til ideer om fremtiden.

Opprivende bilder av konsentrasjonsleirer i løpet av andre verdenskrig er vanligvis ikke synonymt med ideen om en elegant ung amerikansk fotojournalist, men for Elizabeth Miller er dette, og enda mer, tilfellet. Livet hennes var en reise fra å være en muse og modell til å bli en av verdens mest ettertraktede motefotografer, og senere krigskorrespondent for Vogue-magasinet.

Se www.preusmuseum.no

Øyvind Krabberød

NYTT FRA LANDSKAPET

NY REKTOR SELJORD FOLKEHØGSKOLE

Gotfred Særslund slutter som rektor ved Seljord folkehøgskole etter tre år som leder ved skolen. Han skal over i det private næringsliv og jobbe innen seismikk.

Mona Verpe (43) fra Hørte i Telemark er tilsatt som ny rektor. Hun kommer fra forsvaret og har 20 års variert tjeneste bak

seg der. Verpe begynte på Luftforsvarets befalsskole i 1996 og har luftkrigsskole og Forsvarets stabsskole i tillegg til sivil utdanning ved Trondheim økonomiske høyskole, UIO og BI.

Den nye rektoren har hatt en variert tjeneste i forsvaret som hun tar med seg inn i jobben som rektor. Hun gleder seg til å få være med på utviklingen ved skolen, og til å dele nye opplevelser sammen med elever og ansatte. På fritiden trives hun i naturen, og nyter gjerne utsikten med kaffepause og mørk sjokolade. Som en bonus i den nye jobben kan hun være mer hjemme på Hørte i nytt hus, sammen med venner og familie. Hun setter stor pris på dans, musikk og kulturelle opplevelser som viser andre sine talenter.

Seljord fhs/ØK

SKAL LEDE ARBEIDERBEVEGELSENS FOLKEHØGSKOLE

Ingvild Tollehaug Jevne har tatt over som konstituert rektor ved AFR, Arbeiderbevegelsens folkehøgskole på Moelv. Hun kom til skolen i 2012 som lærer på Grafisk design og IT-linje. De tre siste årene har hun vært assisterende rektor.

Ingvild kommer opprinnelig fra Valdres og er utdannet grafisk ingeniør. Hun bor med familie og tre barn på Gjøvik.

Hun forteller at folkehøgskolelivet er altopplukende. Siste prosjekt nå er at de bygger opp et analogt boktrykkeri på skolen. Hun er opptatt av å ha en praktisk verksted-tilnærming i de forholdsvis tunge fagområdene de har ved skolen.

ØK

MANGER FOLKEHØGSKULE: GEIR RYDLAND TILBAKE

14.mai kom Geir Rydland tilbake i rektorstolen på Manger folkehøgskule etter eit års permisjon som rektor i grunnskolen. Formelt heldt Margie Antrobus og Anne Kari Sylta fortet som høvesvis konstituert og assisterende rektor fram

til 1.august, men nå er altså Rydland tilbake på kontoret. Me er takksame for innsatsen til årets toppleing, og ser fram til å få Geir tilbake.

Manger fhs

FOLKEHØGSKOLE TIL RØROS?

Prosjekt Røros folkehøgskole har sammen med Ren Røros og Johan Kjellmark AS stiftet eiendomsselskapet Røros Folkehøgskole Eiendom AS. Selskapet har som formål å vurdere tomtearealer, prosjektere, bygge og eie en bygning til leie for Røros Folkehøgskole.

Det opprinnelige lokaliseringsprosjektet lot seg ikke realisere. På grunn av stor interesse for opprettelse av en folkehøgskole blant både lokale og regionale aktører valgte Prosjekt Røros folkehøgskole å etablere et eget eiendomsselskap til planlegging av et lokale.

Røros Folkehøgskole Eiendom AS har opprettet en forprosjektgruppe for å vurdere tomtearealet og omfanget av bygningen som folkehøgskolen skal leie, samt utrede finansieringsmuligheter til bygningsprosjektet. 300 000 kroner er innvilget til forprosjektering, og gruppa ledes av RørosRegionen Næringshage. Prosjektet er tidlig i startfasen, og Aud Selboe, styreleder i prosjekt Røros folkehøgskole, informerer om at det er lite de kan si om prosjektet så langt.

Arbeidets Rett

FOLKEHØGSKOLE PÅ STORD?

Første april i år sende me omsider søknaden til Utdanningsdirektoratet. Og i disse dagar ligg denne til handsaming der før den skal vidare til Kunnskapsdepartementet. Folkehøgskulen på Stord vil ha Gruntvigs unike pedagogikk som utgangspunkt med skulens særpreg i kjernen «Entreprenørskap i Næring og organisasjonsliv, med FN's berekraftsmål i botn.» Og me ønskjer å tilby linjer innan ungt entreprenørskap med studentbedrifter, idrett, friluftsliv med fjord og fjell, samfunnsberedskap og førebuing til politihøgskulen, filmskapar, og motocross. Med eit håp om å kunna tilby ei isbasert linje når ein ishall vert etablert. Me er veldig glade for at Atheno, idretten, næringslivet, høgskulen, motorsportmiljøet og mange lokale entusiastar har bidratt til å gjere søknaden best mogeleg. Inkludert eit fenomenalt arbeid frå Zpirit.

Når me no får søknaden behandla hjå Utdanningsdirektoratet så vil den bli vidare sendt til Kunnskapsdepartementet for evaluering. Då må me klara å overtyda storting og regjering om at Stord Folkehøgskule er verdig å bli plassert på statsbudsjettet.

Geir Angeltveit, prosjektutviklar Stord Folkehøgskule,
i avisa Sunnhordaland

NOTERT

ERIK DAMMANN

- Noe har du vel også lyktes med?
- Vel. Ja. Mulig.

Han smiler. Et vemodig smil. Han sier at en gang, rundt 1980, svarte to av tre nordmenn at de var enige i at vi var rike nok nå. At vi var nødt til å begrense oss, forbruke mindre for å redde planeten og skape en mer rettferdig fordeling.

- Vi visste allerede da hva som ville skje hvis vi fortsatte i det tempoet som eksisterte den gangen. Man så giret vi opp i stedet og gjorde hensynsløs vekst til det eneste mantraet. Og det har fortsatt og fortsatt... Og nå har vi utryddet halvparten av alle jordens arter, og åtte enkeltmennesker eier like mye som den fattigste halvparten av menneskeheten.

DN Magasinet

KLODEN VARSLER RØDT FARENIVÅ

2003 var et dramatisk klima-år. Ti-tusener i Europa døde prematurt den sommeren på grunn av rekord-varme. Det ble vurdert at varmen den sommeren var et 1000-års fenomen. For fire år siden var prognosen forandret til at slike varme somre var et 100-års fenomen, og klimaforskerne ved britisk Metrologisk institutt, mener nå at om 20 år, i 2040, vil slike somre være vanlige.

Går vi ett år tilbake i tid så opplevde vi en historisk varme og tørke i Norge, og varmerekorder i Europa, som enkelte steder bare et år etterpå er slått med god margin.

At utslipp av klima-gasser forsterker ekstremvær, er ikke lenger noe å lure på. Ekstrem-varme, ekstreme stormer, ekstrem nedbør, seriøs forskning viser at alt forsterkes av klimagassene vi sender ut i atmosfæren.

I denne situasjonen har vi faktisk i vårt opplyste og relativt rasjonelle kongerike et parti – som sitter i regjering, kjære leser – der flere sentrale politikere velger å ikke tro på menneskeskapte klimaendringer. Eller gjør så godt de kan for å late som om klimaendringene ikke er skapt av oss mennesker, og heller gjøre som strutsen, og står med rumpa i været. Der i gården driver de ikke med «fremskritt». Nei der går de baklengs - og skamløst høylytt med sitt sludder – mot historiens skraphaug.

Morten Strand, Dagbladet

ELEFANTEN I PERIFERIEN

At flere innbyggere i periferien har lavere utdanning, dårligere helse og kortere levealder, handler ikke om en bygdekultur «der ute» eller «oppe i nord». Det er et resultat av en strukturell geografisk sosial ulikhet, som er sterkt underkommunisert. Denne valgkampen viser at ulikheten mellom sentrum/periferi også er blitt overtydelig i Norge. Dette bør venstresiden både erkjenne, ta på alvor og adressere.

Bente Aasjord, Klassekampen

SLUTT MED DET!

Til alle som reiser med ÉN
ansatt på skoletur:

slutt med det!

MaxPower

KYRKJA – DEL AV KONGENS APPARAT

I og med reformasjonen blei kyrkja «Kongens religionsvesen». Det innebar at kyrkja som sjølvstendig institusjon blei demontert, og det langt meir radikalt i Danmark enn i andre land, forklarer Tarald Rasmussen.

- I Danamrk tok kongen hand om heile kyrkjeinstitusjonen, slik at han utnemnde biskopar, som måtte avleggje eid til han. Og i denne eiden var det viktigare at biskopane, eller superintendane, som dei blei kalla, var meir lojale og lydige mot kongen enn dei var mot Bibelen og evangeliet. Danmark gjekk særleg langt i å gjere kyrkja til ein del av kongens apparat.

Dag og Tid

SIRKLENE

HVORDAN HJELPER VI ELEVENE TIL Å SE SEG SELV I DEN STORE SAMMENHENGEN?

Denne enkle øvelsen gjør elevene klar over hvordan de er med på å påvirke miljøet rundt seg på godt og vondt.

Hvis du gjør den ute på asfalt er det fint å tegne opp to sirkler med et plusstegn i den ene og et minustegn i den andre. Hvis ikke har elevene imaginære sirkler de går ut og inn av.

Elevene går sammen to og to. En stiller seg i sirkelen med minustegnet og snakker negativt om f.eks. været i et halvt minutt. Deretter tar eleven et skritt over i den andre sirkelen og snakker positivt om været i et halvt minutt. Deretter bytter de roller og den andre snakker negativt og positivt om f.eks. fisk til middag. Det er greit å velge ganske nøytrale temaer å snakke om.

Deretter snakker elevene om hva det gjorde med dem og den som lyttet når de stod i den negative og den positive sirkelen. Det er også viktig å snakke om hvilket inntrykk de fikk av hverandre avhengig av sirkelen de stod i. De aller fleste opplever at energien blir helt annerledes for begge to med utgangspunkt i den positive sirkelen. Det er viktig at elevene tar et fysisk skritt over i den andre sirkelen = annen sirkel annen sinnsstemning.

Denne enkle øvelsen gjør det mulig å minne elever som fra tid til annen ender opp i den negative sirkelen om øvelsen. «Kari, du må gjerne være i den negative sirkelen, men hold det for deg selv.»

I stressete situasjoner – kanskje på en lang reise der ikke alt går etter planen – er det mulig å komme med en enkel oppfordring: **«Dere, vi er alle trette og varme, men hold dere i den positive sirkelen. Det hjelper!»**

Takk til Tor-Erik Moen, lærer på Møre folkehøgskule, som lærte bort opplegget på kurset *Internatet som pedagogisk metode* i Folkehøgskoleuken. Her er hans kommentar til opplegget: «Etter å ha gjort denne øvinga i to år har eg gode tilbakemeldingar frå elevar som sjølv tar opp aktiviteten på evalueringa, med merknad at den bør kome tidleg på året.»

Bendicte Hambro

NOTERT

ELLEVE SØKERE VIL LEDE VEFSN FOLKEHØGSKOLE

Bodil Nystad ble konstituert rektor da Cathrine Markussen sa opp i vår.

Styreleder Finn Fagerbakk beskriver søkerlista som bra.

- Den er vel i overkant av det vi har regnet med. Flere i antall og flere som tilsynelatende kan være aktuelle, sier Fagerbakk - som foreløpig ikke har gått i dybden av søknadene.

- Når starter dere med intervju?

- Vi skal ha styremøte i dag, så da skal vi se på detaljene i prosessen videre. Vi har konstituert rektor med lang erfaring, så der ikke noe hastverk, vi tar den tiden vi trenger.

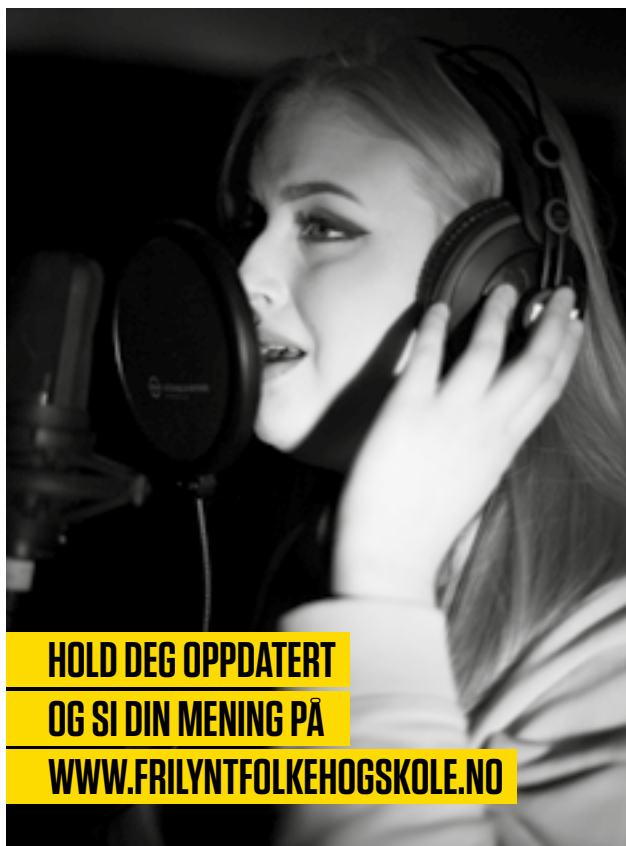
Torbjørn Sundquist (56), Mosjøen og Ulf Langmo (59), Mo-sjøen er blant søkerne til stillingen som rektor.

Helgelendingen

FOLKEHØGSKOLE SKIFTER BANK ETTER PRESS FRA ELEVENE

-Vi (elevene) henvendte oss til rektor; vårt mål var at pengene vi legger igjen på Krogerup Højskole ikke skal gå til et aksjeselskap med profittthensyn (Danske Bank), men til et pengeinstitutt som rent faktisk tar stilling. Han (rektor Rasmus Meyer) sa ja.

Højskolebladet nr 4/2019

HOLD DEG OPPDATERT

OG SI DIN MENING PÅ

WWW.FRILYNTFOLKEHOGSKOLE.NO

KALENDER

9. september	Klimaseminar for styrene i IF, FHF, NKF, IKF og Folkehøgskolerådet
10. september 2019	Internasjonalt seminar Park Inn by Radisson Hotel Oslo
11. – 13. september 2019	Informasjonskonferansen 2019 Thon Hotell, Lillestrøm
23. – 25. september 2019	Folkehøgskolens lederutdanning – 2. samling NLA, Bergen
23. – 24. september 2019	Kurs for nye tillitsvalgte 2019 Sanner Hotell, Gran, Hadeland
24. – 26. september 2019	Tillitsvalgtkonferansen 2019 Sanner Hotell, Gran, Hadeland
2. – 4. oktober 2019	Nordnorsk Folkehøgskolemøte Pasvik Folkehøgskole
7. – 9. oktober 2019	Trøndermøtet 2019 – drøftingsdager i distrikt 2 Namdals folkehøgskole, Grong
8. – 9. oktober 2019	Kurs: Førstehjelp ved selvmordsfare Toneheim Folkehøgskole
17. – 18. oktober 2019	Kurs for vaktmestere Oslo, mer informasjon kommer
20. – 22. november 2019	Lederforum inkl. årsmøte i IF 2019 Ullevål Stadion, Oslo
26. – 27. november 2019	Folkehøgskolens lederutdanning – 3. samling Papirbredden, Drammen
Primo januar 2020	Drøftingsdager i flere distrikt
14. – 16. januar 2020	Rektormøtet 2020

Følg med på kalender på www.frilyntfolkehøgskole.no
for oppdateringer/mer informasjon, påmelding og nye arrangement.

#FHSliv

folkehøgskolene
Sund Folkehøgskole

Pride på Inderøya! 🏳️‍🌈🇬🇧 : @sundfhs

folkehøgskolene
Skjeberg folkehøgskole

Ved @skjebergfolkehøyskole starter de skole-året med opprop. Dette er noen av elevene som begynte på skolen på søndag. Så hyggelig å endelig få møte dere! Dette blir et knall år, skriver skolen.

folkehøgskolene
Evje Folkehøgskole

Geriljabroderi er en av mange ting elevene ved @kreativtverksted_evjefhs skal lære i løpet av skoleåret. @evjefhs er en helt ny folkehøgskole som åpner neste uke.

GAY PÅ LANDET:

HISTORISK PRIDE PÅ BUSKERUD FOLKEHØGSKOLE

Den 11. mai lagde elevene ved Buskerud Folkehøgskole historie ved å arrangere folkehøgskolens og Buskeruds aller første pridefestival. Initiativet kom gjennom valgfaget *Change*, som er et fag hvor elevene jobber med forskjellige måter å endre verden på - litt etter litt. Dette kan være i form av små prosjekter som å gi *free hugs*, rydde søppel eller hjelpe folk i nærmiljøet. Men etter jul kom elevene selv opp med det som skulle bli deres største prosjekt hittil, nemlig det skeive arrangementet Fiskum Pride. Fra idéen ble unnnfanget på høsten og til arrangementet ble gjennomført på våren så hadde konseptet og ambisjonsnivået vokst betraktelig. Elevene, under stadig ledelse av valgfagslærer Solrun Asp Ormåsen, jobbet frem et imponerende program som inneholdt innslag fra blant annet komiker Adam Schjølberg, hip-hop-artist Big Daddy Karsten og drag-gruppen Princessilicious. Man kunne også få overvære en politisk debatt rundt skeive temaer, høre diktopplesning eller gå på gratis kino i skolens egen kinosal.

Siden arrangementet ikke engang var påtenkt idet skoleåret 18/19 satte i gang så var det helt avgjørende at skolens elever og ansatte kunne sette alle krefter til i en omfattende dugnad for å få alt på plass. I ettertid vil nok noen kunne betrakte det som galenskap, men med friheten man har når man jobber i folkehøgskole så viser det seg at det meste kan være gjennomførbart, så lenge man samarbeider!

BUSKERUDS FØRSTE PRIDEPARADE

På denne maidagen gikk dermed det som skulle vise seg å ikke bare være folkehøgskolens, men også Buskeruds, første prideparade av stabelen fra Darbu skole. Paraden gikk gjennom bygdas sentrum i retning skolen, og ble ledet an av ordfører i Øvre Eiker, Ann Sire Fjerdingstad. For anledningen hadde skolen rigget til en egen utescene, og idet paraden snirklet seg inn på skoleplassen ble paradedeltakerne møtt med flott musikk fra skolens eget husband.

Til tross for noe vekslende vær ble arrangementet godt besøkt av bygdefolk, tidligere elever og gjester fra fjernt og nært. Arrangementet ble åpnet med velkomsttale av ordføreren, før Adam Schjølberg tok over og ledet publikum gjennom dagen med trygg hånd. Han kom med sine egne underfundige betraktninger rundt det å være skeiv i 2019, og viste at selv om Norge har kommet langt på dette området så er det fortsatt et stykke å gå - ikke minst på bygda! Videre utover dagen fikk vi oppleve Big Daddy Karsten som spyttet ut knallharde vers fra scenen om hans erfaringer rundt å stå frem som homofil i Norges hip-hop-miljø. Også opptredenen og workshoppene av drag-gruppen Princessilicious ble av flere trukket frem som høydepunkt.

De fire *dronningene* ga publikum en fargerik og sterk opplevelse som vi trygt kan anslå var unikt for den lille bygda Fiskum. De avsluttet dagen inne på storscenen Eiker Scene med et show som kunne by på heftige dansenumre, selvlysende slim og stor dramatikk!

110-ÅRSJUBILEUM

Buskerud Folkehøgskole ble grunnlagt i 1909, og arrangementet skulle også markere skolens 110-årsjubileum under parolen «Heimtun - folkelig og frilynt i 110 år». For anledningen ble det satt opp en jubileumsutstilling med fotografier, elevbilder og skoleaviser fra forskjellige tidsepoker. Buskerud Folkehøgskole har gjennom tidene markert seg som en liberal og radikal skole, og det var interessant for publikum å lese at elever ved skolen har hatt en klar stemme i *homosaken* siden 70-tallet. På den tiden var homofili mye mer tabubelagt enn i dag, og faktisk også kriminalisert helt frem til 1972, men det var tydelig at skolens elever også på den tiden var opptatt av at alle mennesker er like mye verdt.

Akkurat disse verdiene om at alle mennesker er like mye verdt, uansett bakgrunn, etnisitet, religion eller legning er grunnen til at de ansatte ved Buskerud mente at et slikt arrangement stemte ypperlig med deres verdsett. Kanskje ser vi flere slike i folkehøgskoleregi fremover?

Eivind Røbekk Hagerup,

ass. rektor og lærer på Creative gaming

Første kull ved Buskerud folkehøgskole, nå feirer skolen 110 år.

1. Paraden gikk fra Darbu bibliotek og frem til skolens område på Heimtun. 2. Komiker og konferansier Adam Schjølberg sammen med dragartisten Nabi Yeon Geisha. 3. "Pridegeneral" Solrun Asp Ormaasen. 4. Ordfører i Øvre Eiker, Ann Sire Fjerdingstad. 5. Fornøyde pridedeltakere. 6. Drag-gruppen Princissilicious opptrer foran utescenen.

Foto: Johann Grimstvedt

**«VI KUNNE KANSKJE
SPØRRE OSS OM VI KUNNE
BRUKT DE VERKTØYENE VI
HAR MOT ANDRE GRUPPER
SOM HADDE TRENGT DET»**

FRA FOLKEHØGSKOLE TIL MONTESSORI

Ringen er sluttet for Sindre Vinje (42) som nå runder av som seniorrådgiver i Folkehøgskoleforbundet. Han kom som nyutdanna lærer til montessoriskolen i Tønsberg i 1998, og vender nå tilbake til den samme skolen på Jareteigen som rektor.

Tekst og foto: Øyvind Krabberød

Sindre Vinje kom til Folkehøgskoleforbundet i Øvre Vollgate i Oslo i 2013 fra rektorstilling i grunnskolen på Tjøme. Han kastet seg på oppgavene med stor energi.

- Hvorfor vender du nå tilbake til montessoripedagogikken?

- De jobber med de grunnleggende forutsetningene for gode læringsprosesser og en tilpasset og helhetlig læringsfilosofi. De driver med aldersblandede grupper med to lærere. Det er en praktisk tilnærming, det jobbes for at elevene skal tilegne seg de grunnleggende ferdighetene. Læringslyst er viktig, da kommer mye av seg selv.

- Hvorfor trenger vi folkehøgskolen?

- Det er sunt med et pedagogisk supplement, som baserer seg på en indre motivasjon for læring og som også har det sosiale elementet, fag og menneske hånd i hånd. Det er et sted – og læringen blir skap i samspillet mellom lærer og elev. Det er behov for en slik helhetlig arena. Det er mange ulike fasetter ved folkehøgskolen som gir muligheter utover karakterer og ytre motivasjon.

- Men vi lever på mange måter i en folkehøgskoleboble. Vi kunne kanskje spørre oss om vi kunne brukt de verktøyene vi har mot andre grupper som hadde trengt det, jfr hvordan situasjonen er i Sverige. Men uten at staten blir en premissleverandør. Vi er gode på demokratibygging, i å skape fellesskap og vi har en stor grad av fri læring

- Det kunne for eksempel vært studiemotiverende kurs for elever som har droppet ut, eller mot innvandrer grupper. Vi har frie rammer og kunne, sammen med deltakerne, utforme noen løp – det hadde vært spennende.

- Under Folkehøgskoleuka har vi et kurs som heter – *Folkehøgskolen 2030*. Det er viktig at vi tenker nytt samtidig som vi bevarer vår egenart, sier Sindre.

- I hvilken grad kan den vanlige skolen lære av folkehøgskolen?

- Folkehøgskolen skaper livsglede og læringsglede. Dette faller markant utover i skoleløpet i den ordinære skolen. Grundtvig er en ledestjerne her med sitt utsagn; «lysten skal drive verket».

- Hva er du stolt over å ha fått til i din tid i

Folkehøgskoleforbundet?

- Folkehøgskoleuka synes jeg har blitt veldig spennende, med god deltakelse og et bredt tilbud. Ellers er jeg veldig glad for lederutdanningen. Og det har vært spennende med prosjektene *Praksisbrua* og om psykisk helse – *Mellom solskinn og ruskevær*. Ellers håper jeg vi får landet PPU-utdanningen for folkehøgskolelærere. Her venter vi på tilbakemelding om utviklingsmidler fra departementet. *Universitetet i Sørøst-Norge (USN)* er klare, men må ha midler. Det kan bli oppstart tidligst i januar 2020.

Sindre Vinje er opptatt av lærerrollen og synes det er viktig å tenke på profesjonsutvikling. - En trenger verktøy for å se sin egen pedagogiske praksis. Jeg er veldig uenig i de som sier at det ikke er behov for pedagogikk for å være en god lærer. Men det er veldig positivt i folkehøgskolen at alle som jobber der kan jobbe mot elevene og bidra til en god skole. Men det er viktig at de ansatte får veiledning og verktøy for å skape en god praksis.

Rådgiveren har vært opptatt av å bygge det nordiske samarbeidet. - Vi vil mye av det samme, men har ulike rammer. Det er veldig givende å studere andres praksis og lære av det. Jeg har tro på å møtes på tvers – og å få inn et nordisk perspektiv. Jeg håper min etterkommer vil jobbe videre med dette.

- Hva nå – hva skal fritida uten pendling brukes til?

- Jeg er ydmyk og stolt over muligheten til å jobbe i motesoripedagogikken. Jeg skal bruke mye tid til å bli kjent med flokken – skape et godt lag og videreutvikle skolen. Ellers leder jeg dame- og ungdomsdelen i Flint håndball. Det skal også bli godt å lese x-antall bøker og å ha mer tid med familien – og ikke minst å kunne sykle til jobb, avslutter Sindre Vinje.

Vi ønsker lykke til videre.

FOLKEHØGSKOLEN PÅ TRONDENES 100 ÅR

I 1909 starta Johan Hveding arbeidet med å få reist ein folkehøgskole i Troms. Det skulle gå ti år før han vann fram med dette arbeidet. Uvilje og fordommar saman med politiske kjepphestar var ikkje enkle å kjempe mot.

Bladet Tromsø skreiv etter nei i fylkestinget i 1909. «Det var en trist stund i Tromsø amtsting da folkehøiskolen ble drept. Vi har før opplevd en liknende trist stund der. Det var den gang landbruksskolen ble drept. Den gang var det sokneprest Eriksen – sosialistene – som avsa dommen og utførte gjerninga. Nå var det atter Karlsøy som førte an – den samme leir, den samme klikk, den samme åndsretning, forsåvidt som der blant Nordamtets sosialister kan være tale om ånd – de samme kulturtrampere var det som nå kvalte folkehøiskolen.»

REKTOR I 38 ÅR

Men med pågangsmot og innsats ikkje minst frå seinare prost Devold, fekk ein samla inn pengar til reisinga. Då Fridtjov Nansen på vegner av Norsk forsvarsforening gav støtte, sto mange dører opne. Kr 1000.- kom frå kong Haakon! 12.juli 1916 blei Troms Høgskulelag skipa i Harstad, og dermed var arbeidet i gang. Arkitekt var Claus Hjelte, Trondheim. Troms Ungdomsfylking var i alle år ein viktig støttespelar, ikkje minst økonomisk.

Men så kom dyrtida i 1918 og 19, og alt blei mykje dyrare, så då skolen opna dørene 27.okt 1919, var det meste uferdig! Johan Hveding var styrar fram til 1921, då overtok Hans Eidnes, som hadde vore lærar dei to første åra. Han og Alma Eidnes heldt fram til dei gjekk av i 1959. Johannes Eidnes var frå 1921 til 1959 ved skolen, og desse tre bar nok mange bører saman denne tida, og heldt ved det liv i skolen.

Alt frå første stund var nordnorsk språk og historie eit viktig element i undervisninga ved skolen. Hans Eidnes hadde i 1920 gitt ut den første boka med oversyn over historia til landsdelen, og denne boka blei kjær for mange. Og utpå 1930-tallet blei skolen eit sentrum for nordnorsk reising. (Ein forløpar til det vi opplevde på 1970 -tallet!) Men elles fekk praktiske fag for både gutar og jenter stor plass saman med meir allmenne fag. Etter ein nedgang på 1920-tallet voks elevtallet opp mot 95 fram mot 1940.

OPNE DØRER

Då hadde skolen fått ei ny fløy, teikna av Joh Bjørhovde og opna 1938 med stor gymnastiksal med scene, sløydsal i kjellaren og handarbeidssal i 3.etasje. Ved opninga heldt skoledirektør Hellebust ein tale full av lovord for arbeidet som var gjort dei første ti-åra, og som formannen i fylkesskolestyret sa: «utan at fylket hadde ytt eit øre til reisinga, og slett ikkje det dei skulle til drifta». Rundt skolen hadde ein no endeleg fått på plass ei rommeleg tomt, der mange bær -og prydbusker og tre var blitt planta dei siste ti åra, og hagen tok form og blei lagt merke til.

Ein tok tidleg til med å opne dørene for folk frå området. Særleg vekte ein stor fest utpå året interesse. Skuespel, tombola, tale og anna program der elevar og alle på skolen ville vise kva ein dreiv med. «Storfesten» som kunne ha opptil 6-700 besøkande i alle aldrar, blei eit fast «fenomen».

Og det myldra i alle salar og folk kom langvegs frå og fekk oppleve noko av det ein arbeidde med gjennom song, dans og songkor. Samstundes var folke rause, dei visste at pengane som kom inn, skulle gå til noko på skolen. Eit slikt samlande prosjekt gav mykje tilbake for alle som var med.

KRIGEN

9. april 1940 måtte alle forlate skolen før kvelden kom. Snart kom engelske soldatar hit, og i juni følgde tyske etter. Men skolen fekk halde kurs i 1940-41, men så tok tyskarane skolen til kasserne for 3-400 mann. Vi fekk bu å skolen saman med familien Rørmark til 1944, då blei Trondeneshalvøya tømt for nordmenn, og vi måtte også forlate. Freden kom, og vi gledde oss til å få kome «heim», men så kom den store brannen 3.oktober 1945, og eit livsverk låg i grus.

Det var berre ein veg – få reist ein ny skole snarast råd. Arkitekt Bård Hjelde, Bærum hadde teikna Romerike folkehøgskole. like før krigen, og far fekk han til å kome nordover, og dermed var valet tatt.

Branntrygda dekte berre ein liten del av kostnaden med nytt bygg. Far var då valt til stortingsmann for Troms, og dermed var han store deler av tida i Oslo der departement og andre institusjonar heldt til. Det skulle bli til stor hjelp for gjenreisinga av skolen og alt som trengdes til det arbeidet. Skolen var brent som følgje av krigen, og var derfor eit «Gjenreisings-objekt» med sine reglar. Ein heilt spesiell dag var det for far då han var i departementet og skulle få auka lånet med statsgaranti i Invalidefondet. I tillegg skulle private bankar i nord låne pengar til oppattbygginga. Då så ekspedisjonsjef Nissen seier: «Enn om vi tar heile lånet?», då slapp ein fleire bankar, og lægre rente. Og slik blei det, med stortinget si godkjenning, og stor velvilje frå dei lokale bankane, som nok seinare måtte trø til med mindre lån før alt var på plass.

FULLE KURS

Så kunne ein 19.juli 1948 igjen heise flagget for første kurset etter krigen, og om hausten skriv far i samband med opninga av første vinterkurset, 106 elevar: «Eg gløymer aldri dei dagane her den hausten . Det var ei oppleving og eit møte med ungdom som gjorde godt».

Og no kom fulle kurs på rekke og rad. Skolen opplevde ei blomstringstid trass harde nedgangsår elles for folkehøgskolane. Elevtallet mellom 1948 og 1960 var rundt 110 med to unntak, i 1952 med 92 og 1959 med 120! Og sommarstid store landsstemne for mange organisasjonar. Det er nærliggande å nemne kurs og årsmøte for Norsk Folkehøgskulelag i 1950. Under møtet fekk ein besøk av heile kongefamilien med kong Haakon i spissen.

Og elles vekeskurs ved Nansenskolen, Foreningen Norden med 130 deltakere. Foredragskveldar med Francis Bull, Sigmund Skard og folkevandring til skolen kveld etter kveld. Slikt sit i minnet.

Elevlaget ved skolen hadde i 1928 kosta utsmykkinga av storsalen v/ Ragnvald Einbu. Alt dette var borte, men no i 1950 og 60 åra fekk Jardar Lunde oppdraget med nye bilete, og dei kom og storsalen var igjen ein attraktiv foredragssal.

Asbjørn Eidnes kom som fast lærar til skolen i 1955, og tok over som rektor i 1959, året etter tok Vidkunn Eidnes til som lærar ved skolen, igjen var det to brør som skulle bere ansvaret. Men no var lærarflokken større, og drog godt i lag. Av desse lærarane blei fleire rektorar ved skolar i sør: Anlaug og Øyvind Aksnes, Jon Fanavoll, Arne Steinbakk, og litt før Hilmar Rørmark. Men andre unge kom og var med og skapte tilbod og fag som etter kvart endra seg etter tida.

KONKURS

1980-åra blei for dei fleste folkehøgskolane ei vanskeleg tid. Elevtalla gjekk nedover, og økonomien blei svakare. I 1986 sette ein i gang ei «storvøling» av hovudbygget. Men arbeidet blei for omfattande, og styring utan skikkeleg økonomisk oppfølging, så det gjekk gale. Sommaren 1989 blei dramatisk, og kort fortalt gjekk skolen konkurs, og alle blei oppsagt. Men etter vel tre veker fekk ein ny stiftelse «Trondarnes Filynte Folkehøgskole» leige bygningane av konkursbuet, tilsett lærarar og Vidkunn Eidnes sett til rektor for eit år. Skoleåret var krevande, men med rundt 60 elevar kom vi i mål. 25. april var det tillyst tvangsauksjon. Til uvurderleg hjelp hadde då Johan Kleppe, Tom Veierød og Svein Helland vore. Samtalar med departementet skjedde pr telefon, og likeeins forhandlingar om rentesatsar med Realkreditt som var motpart mot slutten. Heile elevflokken med lærarar var i St. Petersburg då auksjonen gjekk for seg, og via ein dyr telefonsamtale etterpå, fekk vi resultatet. «Vårt» bod blei godtatt i første instans. Retten godtok dette seinare, Men med 15 prosent som rentesats, blei det ingen dans på roser! I 1991 blei Vidkunn Eidnes tilsett fast som rektor, og fungerte til pensjonsalderen kom i 1999.

LIVSKOMPETANSE

2000-tallet blei runda, og snart er dei første 20 åra lagt bak oss. Skolen har opplevd litt skiftande tider med fleire ved roret. Dei siste åra har Erlend Welander styrt skuta. Leia har ikkje vore utan skjer i sjøen, men det trufaste arbeidet gir no frukter med fleire elevar, og som no i år (2018/19) har ein god alder, og finn stort utbytte av året på Trondenes.

Namnet har endra seg noko gjennom tidene: 1919: Trondarnes Folkehøgskule, på 1930 tallet: Trondarnes Fokehøgskole, 1989: Trondarnes Frilynte Folkehøgskole, 2015: Harstad Folkehøgskole.

Men det som til ei kvar tid har vore drivkrafta for arbeidet, har vore møtet med ungdom, og det treng ikkje vere dei flinke og greie du alltid minnes først, men like mykje dei som fann hjelp

til å finne veg vidare. Og så det å få arbeide i eit stort fellesskap med unge og eldre, å vere saman om å få alt til der alle kan seie si meining.

Folkehøgskolen er eit skoleslag som heile tida er på veg vidare, men med ein tradisjon og idé om folkeopplysning i botn for arbeidet. Ein skole som skal gi livskompetanse, utan fordommar og frykt for det ukjente, der menneskeverdet rår grunnen.

Eller med Grundtvigs ord: «Hvad solskin er for det sorte muld, er sand opplysning for muldets frende, langt mere verd end det røde guld, det er sin Gud og sig selv at kende»

Med dette ønsker eg skolen til lykke med dei første 100 åra!

Helsing Vidkunn Eidnes

NOTERT

AFRIKA I VINDEN

Aldri før har man sett et så stort utenlandsk engasjement. Se bare på det diplomatiske. Fra 2010 til 2016 er over 320 ambassader blitt åpnet i Afrika, hvilket antagelig utgjør den største boomen i ambassadebygging noe sted, noensinne. Bare Tyrkia har åpnet 26 ambassader. I fjor meddelte India at de vil åpne 18.

De militære båndene styrkes også. USA og Frankrike bistår med både muskler og teknologi for å bekjempe jihadismen i Sahelområdet. Kina er nå den største våpenleverandøren til Afrika sør for Sahara, og har inngått forsvarsallianser med 45 land. Russland har siden 2014 undertegnet 19 forsvarsavtaler med afrikanske stater. Oljerike arabiske land bygger militærbaser på Afrikas horn og ansetter afrikanske leiesoldater.

Handelsforbindelsene er også snudd opp ned på. Så sent som i 2006 var Afrikas tre største handelspartnere USA, Kina og Frankrike, i den rekkefølgen. I 2018 var det Kina på topp, deretter India og USA på tredje plass (Frankrike var på syvende).

Aftenposten Innsikt

KNEIPER I KNIPE

Det er ikke bare Destiny Cafe som har vært nødt til å kaste inn årene og stenger dørene. Rekka er lang. På nettsiden Oslopubguide.no finnes en oversikt over de fleste brune pubene i Oslo. Nettsiden ble sist oppdatert i 2015, og det pleide å være Thomas Tangen (58) sitt hobbyprosjekt. Da han ble ufør i 2012 trengte han noe positivt å fylle dagene med.

Men så begynte stedene å stenge: Original Pilsen, Lille Chef, Justisen (gamle), Kristiania Restaurant & Bar, Røde Hatt, Tranen, Venterommet Pub, Café Olsen, Borggata pub. Nå fire år senere, kan man føye til Stargate, Sofies mat & vinhus, Ivars kro, Walde-mars Café, Underwater, Grei Kafé og Bør Børson, Expressen pub, Sangam Café, Café 33, Bar & Cigar, Den Glade Munk, Fritjof pub, Bjørungs, Treffan Café, 2 kokker, Calle's og Destiny Café.

Natt & Dag

FRILUFTSLIV, KYSTKULTUR OG VAKRE LØSNINGER:

FESTTALE FOR ET SUNT LIV

Denne boka er et fint festskrift, en hyllest til den verdige jubilanten, med formål *å styrke de unges helse, miljø og livskvalitet*. Her er fortellinger om natur, friluftsliv, stedstilhørighet, kystkultur, historie, miljø, permakultur, det grønne skiftet, folkehelse og helsefremmende aktiviteter, samt biografi, innslag av poesi, illustrasjoner og foto. Akademisering av friluftslivsfaget er et viktig punkt, med forankring i øko-filosofier som Arne Næss og Sigmund Kvaløy, samt merittene til legenden Nils Faarlund. Atle Tellnes var den første som tok hovedfag i friluftsliv.

Innleggene konvergerer mot jubilantens interessante biografi og argumenterer for å bygge barns helse gjennom gode livsvilkår. Dette er viktig i en tid med økende kunnskap om helseskade etter negative hendelser i oppveksten. Det er derfor all grunn til å ønske velkommen initiativ som kan øke bevisstheten om at trygg forankring i lokalt miljø og utfoldelse i naturen gir sunnhet.

Boka er ryddig og pent innbundet. Innleggene kan godt leses hver for seg, men sett i sammenheng kommer det store bildet fram. Redaktøren var initiativtaker og første styreleder for stiftelsen Nasjonalt senter for Natur-Kultur-Helse fra 1994. NaKuHel-konseptet bygger på tidligere distriktslegers og helsesøstres tradisjoner med miljørettet helsevern og forebygging, men er også inspirert av folkehøyskolene, speiderbevegelsen, Norges ungdomslag, Norges naturvernforbund, Framtiden i våre hender og Steinerskolen. Verdien av lokalhistorie, friluftsliv og bærekraftig kosthold står sentralt.

Boka vil være spennende og interessant lesing for alle med bred interesse for «stedets sunnhetstilstand, og hva derpå kan ha innflytelse», som det sto i Sunnhetsloven av 1860, tolket i sin videste forstand.

Så kan det selvsagt innvendes at boka omfatter for mye, har for store ambisjoner, kan leses som et skriv av og for «menigheten», er for lite kritisk-analytisk.

Et eksempel er beskrivelsen av en *vakker løsning*. Den er kjennetegnet ved at du selv har glede av den, at andre har glede av den og at den samtidig er en fordel for samfunnet – etter *vanlige, etiske og moralske oppfatninger*.

Dette kan nok bli i vakreste laget og påkalle trangen til å problematisere. Akademisk forankring må åpne for akademiske diskurs, den akademiske ytringsfriheten. De mange fagområdene som berøres i denne boka går langt ut over en vanlig samfunnsmedisinsk kontekst og denne anmelderens kompetanse, så her kan andre fagmiljø gjerne føle seg kallet.

Men festskrift-formatet tillater å male med bred pensel, ta for seg det store bildet, ha visjoner, både for klima, miljø, natur, kultur og helse, uten mange kontradiksjoner.

Det brede konseptet folkehelse har fått et verdifullt tilskudd og en ny referanse. Mange vil finne interessante og inspirerende innslag i denne boka. Sunnhet har

sammenheng med å føle tilhørighet, både i naturen vi lever i, det kulturelle mangfoldet, fellesskapet og vår plass i historien.

Den beste oppsummeringen gis av lege og tidligere helseminister Werner Christie: *Vi bør sammen dyrke et aktivt og omsorgsfullt forhold til naturen og havet gjennom friluftsliv og fritidsaktiviteter som lar oss erfare naturens egenverdi. Da først kan vi også selv finne tilbake til det beste i vår egen natur som mennesker.*

Kai Brynjar Hagen,
spesialist i samfunnsmedisin.

Friluftsliv, Kystkultur og Vakre løsninger
Hvordan styrke de unges helse, miljø og livskvalitet
Festskrift i anledning Atle Tellnes 70 år
46 forfattere. Gunnar Tellnes (red.)

Utgitt 2018 av:
Stiftelsen NAKUHEL Norge
Nasjonalt senter for Natur-Kultur-Helse
UiO Universitetet i Oslo
Institutt for helse og samfunn

NOK 199,-

BLIKK FRA KAIKANTEN: UTPUST

Omsider kan vi stedfaste puste ut etter sommerens turistsesong i Lofoten. Jeg kunne tatt atskillig sterkere i. Ja, jeg ville hatt mange her i strøket med meg om jeg hadde dratt til med et par saftige invektiver om ståheien vi har lidd oss gjennom i juni, juli og august.

Men sånt passer ikke når mange lofotinger faktisk har turismen som levevei. Den er rett og slett viktig for regionen – men den er massiv.

Det fører til konstant overbelastning av heile infrastrukturen vår: veier, ferjer, parkeringsplasser og toaletter. For ikke å snakke om turstier og strender. Kanskje vil ikke folk fra Hong Kong og Barcelona se det på den måten, men de er vant til å leve oppå hverandre. Det er ikke vi. I Lofoten skal det være god plass og gemyttlig stemning.

Vi som bor her er naturligvis glad i alt det turistene kommer for å se og oppleve, men for oss er det bare vanlige omgivelser. Det er det daglige livet på jobben, på skolebenken eller som pensjonist som er viktig. Løpeturen langs veien. Å være for seg sjøl i fjellet. Slå av en prat med Bård som jeg treffer på vei til kaia. Livet er å se at en ny båt tas opp på slipen hos Skarvik Mek, at bøndene er i gang med etterslått og at folkehøgskoleelevene er på plass på Finneset. Kort sagt alt det vi lever av og for. Og det blir liksom borte gjennom sommeren. Da er det bobiler over alt, og man må beregne dobbel til for å komme seg fra Kabelvåg til Svolvær – og fire ganger vanlig tid for å komme seg til Henningsvær. For ikke å snakke om Å. Det er, vittig nok, endepunktet for noenlunde kjørbare veier i Lofoten. Men skal du dit, konkurrerer du med cruisepassasjerenes buss-kolonner. Folketall og veibredde tatt i betraktning, har vi vår rikelige andel av sorten, og mer enn nok til å forstå sommerens alarmsignaler fra Bergen, Geiranger, Stavanger og Ålesund. Varselrop som et stort sett samla ordførerkorps i Nord-Norge glatt har overhørt. De sikter mot en dobling av cruisetrafikken.

Men nå er det altså stort sett over i denne omgangen. Derfor kjennes det godt å puste ut. Skjønt, det er vinterturismen som vokser raskest i Lofoten. Voj og voj!

Brynjar Tollefsen

NOTERT

BONJOUR MONSIEUR

- Jeg har vært ganske mye i Frankrike, og jeg må jo si at hvis du kommer inn på et supermarked der og kommer bort til kassen, og skal betale, så sier hun som sitter i kassen: «Bonjour monsieur». Og det skal hun gjøre kanskje 7000 ganger i løpet av dagen. Men hun gjør det. Bonjour madame. Bonjour monsieur». Og jeg har til sammenligning en kassadame i en butikk jeg ikke har lyst til å oppgi navnet på – jeg har gått i den butikken i 10-15 år – men hun registrerer ikke at jeg synes. Hun bare spør: «Pose? Ikke pose? Vil du ha kvittering?» Det hadde vært hyggelig om hun en gang hadde sagt: «Hvordan står det til?» «Hei!» «Velkommen!» «Morn!» Jeg gjør hva jeg kan for ikke å gå til hennes skranke.

Berulfsen spør liksom til slutt seg selv:

- Nei, hva skal man si? Nordmenn bodde en gang på hver sin haug. Og møttes på kirkebakken en gang i uken for å slåss.

Torkjell Berulfsen, DN Magasinet

EIN DOBBELTMORALSK NASJON

Mykje takka vera avgiftspolitikken har vi eit av dei mest CO₂-effektive velstandssamfunna i verda. Om resten av verda hadde fylgt Noreg som avgiftsdøme, ville utsleppa vorte mykje meir enn halverte.

Eit langt verre døme er norsk internasjonal skipsfart. Den internasjonale skipsfarten, seier det internasjonale rammeverket, skal ikkje teljast av nokon nasjon, berre skip som går mellom nasjonale hamner, skal telja med. Så då tel vi han ikkje, og ingen parti eller miljøpolitikarar snakkar om han. Kor mykje CO₂ slepper skip som er registrert i Noreg ut kvart år? Dei slepper ut like mykje CO₂ som alt anna norsk til saman – oljen, landbruket, bilane, bøndene...

Jon Hustad, Dag og Tid

FACEBOOK OG REDAKTØRROLLEN

Vi lever i et demokratisk land hvor vi kan bruke energi på å bekymre oss over at legitime ytringer blir fjernet, og hvor vi har redaksjonelle medier som er interessert i å ta den debatten. Men skyggesiden av sviktende moderering er langt dystre. Grufulle eksempler som hvordan Facebook ble brukt til å hausse opp folkemord på rohingyaer i Myanmar, hvordan hatprat på Facebook og Facebook-eide Whatsapp har bidratt til angrep på muslimer i Sri Lanka, og hvordan ryktespredning på Whatsapp har ført til lynsjinger i India.

Med over to milliarder brukere kan Facebooks oppgave virke umulig. Det er neppe mulig å utforme et system som aldri vil trå feil. Men det er liten tvil om at de vil fortsette å feile så lenge de ikke bruker mer ressurser på moderering.

Ida Dalen, DN

DANMARK:

DOKTORGRAD I FOLKEHØGSKOLEPEDAGOGIKK

**«VI ER SKOLE HELE
DØGNET OG DERMED
BLIR STEDET VIKTIG»**

Atmosfære – det er tingen! Hva skal til for at vi utvikler oss – blir voksne som mennesker? Hvordan skal det stedet være der du blir i stand til å oppdage nye sider av deg selv, av andre og av verden omkring? Hvis folkehøgskole er et slikt sted, hva er det spesielle med å lære noe i folkehøgskole? Hva er det man lærer der? Store spørsmål krever grundig arbeid skal vi tro på svaret.

I juni skjedde det noe enestående: Rasmus Kolby Rahbæk forsvarte sin doktorgrad om folkehøgskolepedagogikk ved Universitetet i Århus. Det er ikke så mange i verden som har avlagt doktorgrad med forskning på hva folkehøgskolepedagogikk er for noe. I Norge har Johan Løvgren tatt doktorgraden gjennom avhandlingen «The Reflective Community: Learning processes in Norwegian folk high schools». Så har vi altså Rasmus Kolby Rahbæk i Danmark som har levert avhandlingen «Stedets pedagogik – en fortolkende beskrivelse af højskolepædagogik i et dannelsesperspektiv».

ATMOSFÆRE

Rasmus har arbeidet med hva folkehøgskolene sier at de vil, hva elever forteller og hva lærere forteller. Ut av dette sier han noe om hva som gjør at folkehøgskoler blir steder for vekst og utvikling. Et skoleår kan ha ulike dannelsesperspektiver og forløp, men i folkehøgskolen er det et element som er ekstra synlig: Vi er skole hele døgnet og dermed blir stedet viktig. Stedet er både et fysisk sted og det er alle de hendelsene som skjer der. Stedet har en atmosfære som skapes av alle som er der. Hvert folkehøgskoleår får sin atmosfære – alt skolen lukker inn og lukker ute – og alt elever og personale bidrar med i fellesskapet. En av

informantene til Rasmus beskrev sin skoles atmosfære slik:

"Højskolen er en stor legeplads. En legeplads, hvor man får oplevelser for livet og bliver udfordret både fysisk og mentalt. Men vigtigst af alt skaber livet på legepladsen en masse glade ansigter. Det er sådan, jeg oplever mit højskoleophold. Vi er selv med til at skabe vores oplevelser, men rammerne er sat på forhånd. Legepladsen er bygget og gjort klar til brug, men hvad der sker på legepladsen, er det i høj grad os elever, der bestemmer."

KONTRAST TIL ANDRE SKOLER

Det er et mønster at elever ser på folkehøgskoleåret som en kontrast til videregående skole og andre skoler; det blir læring for innholdets skyld, her kan det skje deling av faginnhold i en oppgave i stedet for at man kun deler karakteren etter at fagarbeidet er ferdig. Vi fikk høre om den uprofesjonelle folkehøgskolelæreren – et begrep brukt som hedersmerke. For alt dette og mere til må du skaffe deg avhandlingen til Rasmus og grave selv. Opponentene gikk god for at den er svært lesverdig, nesten forførende. Det skal bli interessant!

Ps: Det ble ganske god atmosfære på universitetet også denne dagen, rekordstort oppmøte til et forsvar av doktorgrad, flere spørsmål fra salen og lystig humor både i ord og bilder. Takk til Rasmus Kolby Rahbæk for bidraget til å gjøre skoleslaget vårt synlig!

Tekst og foto: Sven Sæther

Les mer om avhandlingen på www.ffd.dk/nyheder/2019

SKULTUR SENTRUM

FOLKEHØGSKOLEN I FRONT FOR DET GRØNNE SKIFTET KAN OGSÅ FRONTE UTVIKLING AV DEMOKRATI I DEN TREDJE VERDEN

Jeg leste med stor interesse Øyvind Brandts tale til Folkehøgskoleforbundets landsmøte 2019.

MIN MENING:

Folkehøgskolen har bidratt til å bygge demokratiet i Norden, den bør også engasjere seg internasjonalt og hjelpe med å bygge demokratiet der det er behov for det.

Jeg tenker først og fremst at folkehøgskolen kan bidra til å bygge demokratiet i de land den arabiske våren berørte - og starte med Tunisia og snart Algerie.

Jeg misunner Norge (Skandinavia) for å ha klart å etablere folkehøgskoler siden midten av 1800 tallet. Jeg ønsker virkelig at land i Afrika, Nord-Afrika, slutter med å kopiere gamle kolonistaters (Frankrike og Storbritannia) pedagogikk og skolesystem - og heller samarbeider med Skandinavia for å komme i gang med nye tanker, nye ideer og nye erfaringer.

FOLKEHØGSKOLENS VERDIER

Her i Tunisia hvor demokratiet er på spedbarnsstadiet, sier de fleste politikere som kjenner Europa at de gjerne vil gå i retning av systemet Norge, men lite skjer i praksis. Rett og slett fordi de ikke er godt kjent med det politiske systemet i Skandinavia, og særlig er de lite kjent med hvordan sosialdemokratiet har klart å bygge landene siden slutten av annen verdenskrig og fram til 1990-tallet. De har klart å bygge et kapitalistisk system uten å ødelegge den sosialistiske tankegangen.

Jeg vet hvor mye folkehøgskolen i Skandinavia, siden den ble etablert i 1844 i Danmark, og i 1864 i Norge, har hatt av betydning for bygging og etablering av demokrati, toleranse, menneskeverd og gjensidig respekt. Det er nettopp disse verdier som det ble ropt høyt for under revolusjonen i 2011 i Tunisia. Det er disse verdier som det blir ropt høyt for hver fredag i den algirske bevegelsen. I Tunisia har vi bare famlet oss fram og kommet tilbake til det vi kan fra før - det er de erfaringene vi har fra gamle regimer. Mer administrasjon, mer sentralisering, mer korrupsjon, mer arbeidsledighet og mer sosiale ulikheter.

Demokrati og frihet skal læres og bygges opp. Her trenger vi en drøss av folkehøgskoler og korte- og langvarige kurser og seminarier.

ET GRØNNERE AFRIKA

Det er ofte at land i Europa som skal hjelpe land i Afrika, tenker mest på en bistand basert på økonomi, produksjon, og penger, noe som de selv vil tjene på. I Afrika trenger vi først og fremst

hjelp til kunnskap, pedagogikk, undervisning, forståelse og viten om hva Skandinavia har gjort for å bli, år etter år, kåret til de landene det er best i verden å leve i.

Hvis Tunisia også skal bli et godt land å leve i, på lik linje med Norge, kan det gi ringvirkninger til flere stater i Afrika. Det vil, i første omgang, stoppe ulovlig vandring mot Europa og det vil gi grunnlag for et grønnere Afrika som kan bidra til å redde verden med produksjon av biologisk mat og produksjon av miljøvennlig råvarer. Det vil bringe fred og kanskje bidra til at flere fra Europa vil etablere seg i Afrika

Er det mulig at noen i Norge; organisasjoner, foreninger, lag, bedrifter, folk med kapital og lyst til nye lukrative investeringer og god opptjening, vil kunne investere i undervisning, kultur, kunst, sosial- og helse og bidra til å bygge den tredje verden til en bedre sted å leve i - slik at befolkningen i sør ikke blir nødt til å vandre nordover? NORAD og Norsk folkehjelp med andre organisasjoner har i lang tid vært aktive i Sørøst-Afrika. I tillegg til økonomiske hjelpeprosjekter, vet jeg ikke om det er store bidrag til bygging av demokratiet der.

VIKELIG DEMOKRATI

Helt praktisk, for å starte med noe - jeg kan stille til disposisjon et helt anlegg som ikke er fullstendig utbygget, men når det blir ferdig, kan det bli til en veldig bra gren for en ny folkehøgskole i en oase i Sør-Tunisia. Er det noen partnere som vil bygge og drive dette sammen med meg, slik at vi kan sette i gang, i denne del av verden, en unik start for opplæring til virkelig demokrati og mange andre viktige verdier.

Det er flere tusen som drukner i Middelhavet hvert år, det er flere ekstreme høyre-partier som vinner seire i Europa på grunn av propaganda mot den ulovlige vandring og ankomst av folk fra den tredje verden. En slik politikk virker på overflaten - den skal stoppe invasjon av utlendinger. Men en slik politikk bygger på dyrking av redsel, rasisme, og hat, og ender til slutt med å ødelegge demokratiet og den sosiale velferd som Europa har kommet til, i en lang rekke av rettferdig og urettferdig behandling av land i den tredje verden.

Slah Eddine Maamri

NOTERT

PRIDE HAR NÅDD SIN PEAK

Det er jo heller ikke slik at Stortinget flagger med det røde flagget første mai, eller med kvinnetegnflagget 8. mars. Faktisk er det ingen andre politiske arrangementer som blir så feiret og flagget for som Pride. Det har med tiden gitt Pride-bevegelsen enrom makt. Det har blitt big business og det feires Pride-parader over hele verden i stor skala fra juni til september. Kan det bli for mye? Har Pride nådd sin peak? Jeg tror det.

For selv om Pride startet som en rettighetskamp for lesbiske og homofile, som jeg og de aller fleste stiller oss bak, så har det utviklet seg til noe helt annet i dag.

Ved siden av å forkaste tokjønnsmodellen, og biologi og anatomi som vesentlig for definisjon av kjønn, fremmer Pride mange kontroversielle politiske saker. Dette er noen av dem:

- Avskaffelse av sexkjøplover og glorifisering av prostituerte som «elsker jobben sin» og opplever det å selge seksuelle tjenester som «empowering».
- Legalisering av surrogati. Dette er i dag forbudt i Norge og det er kun FRI og Pride som lobber for å fremme denne saken.
- BDSM-kurs med «Miniworkshop: Tau og Impact play».
- Polygamisters behov for storfamilie.

Tonje Gjevjon, skribent og kunstner i Vårt Land

NORDMENN OG DANNELSE

«Folk besvarer jo ikke brev lenger, og nesten ingen takker for utvist høflighet. Å presentere seg blir ansett for en gest fra steinalderen eller en døende overklasses tomme øvelse. Eller, se på nordmenns dress code, for eksempel. Vi ser ut som bønder rett fra åkeren. Lassiser. Å møte for eksempel lektorer eller selv UD-folk på seminarer, er som å treffe folk som snobber nedover i ruklete olabukser, og skjorter som ser ut til å ha satt seg fast i trommelen. Jeg spør: Er dette nødvendig? Den store illusjonen dernest er at vi tror vi kan engelsk (ingen kan tysk lenger). Vi er beskyttet av vår uvitenhet. Nordmenn flest er hjelpeløse i engelsk. Vi tror vi kan kommunisere med ca 800 ord i et slag pomor-språk.

Bernt Hagtvet, DN Magasinet

DEN POLITISKE SAMTALENS SAMMENBRUDD

Den politiske filosofen; Hanna Arendt, peker i sin bok «The Origins of Totalitarianism» på at totalitære regimer bevisst forsøker å oppheve skillet mellom fakta og fiksjon. Målet er å undergrave troen på at noe er sant. Når ideen om sannhet er fordrevet, kan de som har makten servere sin versjon. Vet ikke folk hva de skal tro og mene, forholder de seg til den som har makten.

Slik har presidentene i Russland og i andre land der demokratiet holdes nede holdt på i alle år. Det nye er at USAs president holder det gående på samme måten.

Magne Lerø, Dagens Perspektiv

Gratis visningsturer
for skoler*

Følgende skoler har valgt oss som
sin reisepartner i 2019-2020:
Hurdals Verk FHS • Nordhordaland FHS
Jeløy FHS • Karmøy FHS • Stavern FHS
Agder FHS • Hadeland FHS

i samarbeid med følgende flyselskap:
WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

*Spesielle betingelser gjelder, spør oss!

For mer informasjon kontakt REISEbazaar:
Karl Johansgt 23, 0159 Oslo • Tel 22 41 30 30 • felles@reisebazaar.no • www.reisebazaar.no

Arbeidslivet

GARANTILØNN §

Årets tariffoppgjør er over, og dere har sikkert allerede sett resultatet på lønsslippen. De aller fleste ansatte i folkehøgskolen har garantilønn, unntaket er lederne. Garantilønnstabellen viser laveste årslønn per ansiennitetstrinn, den lønnen du er garantert å få som ansatt på en tariffbundet folkehøgskole. I organisasjoner som er tariffbundet har arbeidsgiver forpliktet seg til å gi garantilønn også til uorganiserte arbeidstakere.

PRINSIPPER VED GARANTILØNNSSYSTEMET:

- Alle skal være sikret en lønnsutvikling
- Alle lønnstillegg legges på den enkeltes årslønn (flyter oppå) – gjelder alle tillegg alltid
- Ansiennitetstillegget gis fullt ut – dette gjelder uavhengig av om den ansatte har høyere lønn enn garantilønnen

Garantilønn og ansiennitetstillegg forhandles av de sentrale parter. Lokalt brukes «Garantilønn og lønnstillegg for ansiennitet – tabell per 1. juli 2019», og kronebeløpene i tabellradene kalt «Utreget laveste årslønn» og «Utreget tillegg for ansiennitet». Arbeidstakere kan ikke lønnes lavere enn «Utreget laveste årslønn» på de enkelte ansiennitetstrinn i de ulike stillingsgruppene.

Grunnprinsippet ved garantilønnsystemet er at du som arbeidstaker er sikret å få lønnstillegg hver gang du når et nytt ansiennitetsnivå. Hele beløpet skal tillegges lønnen, uavhengig av om du har lokale tillegg eller ikke. Ansiennitetsopptrykk kan i prinsippet skje når som helst i løpet av året.

Alle lærere får i tillegg en årlig godtgjøring for særskilt arbeidstid på henholdsvis 26.500,- i skoler tariffbundet gjennom Virke, og 27.000,- i fylkeskommunale skoler.

LOKAL LØNNSPOLITIKK

Lønnsystemet forutsetter at det finnes en lokal lønnspolitikk, og at denne er kjent for alle ansatte. De ansattes organisasjoner inviteres til drøftinger i forbindelse med utforming og revidering av lokal lønnspolitikk. Den lokale lønnspolitikken må harmonere med virksomhetens mål. Det forutsettes at lønn brukes som et personalpolitisk virkemiddel, det vil for eksempel si at kompetanseutvikling bør føre til lønnsutvikling.

Det kan være en fordel å sette av tid til å arbeide med den lokale lønnspolitikken nå når årets lønnsoppgjør er gjennomført, da det kanskje er lettere å definere overordnede linjer for denne på et tidspunkt hvor man ikke samtidig skal gjennomføre lønnsforhandlinger.

Angelina K. Christiansen,

Generalsekretær Folkehøgskoleforbundet

VI ER BEDRE SAMMEN

Skoleåret er allerede godt i gang. Ansatte og elever er i ferd å bli kjent med hverandre, og nye rutiner begynner å komme på plass. For meg blir det også en annerledes hverdag, med nye og spennende arbeidsoppgaver. Heldigvis gir idé- og prinsippprogrammet til Folkehøgskoleforbundet en god retning for arbeidet i tida framover.

Forarbeidsuka ble ekstra utfordrende for Fosen folkehøgskole, og vi kjenner alle på det når en av skolene står i krevende situasjoner. Vi sender godt tanker ved skolestart.

Andre uka i august er Folkehøgskoleuka, og i år var det hele 120 deltakere på 12 ulike kurs. Aldri har så mange deltatt på Folkehøgskoleuka. Det inspirerende med slike kurs er at alle yrkesgruppene i folkehøgskolen er representert, og at det er et kurs som passer for nettopp deg. Vi er allerede i gang med å planlegge Folkehøgskoleuka 2020, og det er lurt å allerede nå å vite at det blir spennende kurs andre uke av august i 2020.

To viktige saker som var oppe på landsmøtet var «Folkehøgskolen i front for det grønne skiftet» og «Frilynt i morgen».

Folkehøgskoleforbundets strategiske mål fram mot 2030 er å

bidra til at folkehøgskolene plasserer seg i front for det grønne skiftet. Målsetningen er at vi gjennom undervisning og drift skal bidra til inspirasjon, kunnskaps- og erfaringsdeling. Arbeidet med å sette enda mer fokus på ei bærekraftig framtid vil være viktig i hverdagen på folkehøgskolene og for styret i Folkehøgskoleforbundet. I høst vil også alle organisasjonene i folkehøgskolelandskapet i fellesskap møtes i et klimaseminar. Resultatet fra dette arbeidet vil det jobbes videre med utover høsten.

Videre skal vi i perioden framover arbeide med å styrke frilynt folkehøgskole. Vi ser på organiseringen etter mandat gitt av landsmøtet. Målsetningen er at vi skal forene kreftene for at frilynt folkehøgskole skal være mer robust i framtida.

Jeg har et mål om at så mange som mulig av oss som jobber i frilynt folkehøgskole også ønsker å være en del av Folkehøgskoleforbundet. Jeg tror på at vi er bedre sammen.

Live Hokstad

leder Folkehøgskoleforbundet

ÅRETS VIKTIGSTE KONFERANSE FOR TILLITSVALGTE

23. til 25. september holdes årets tillitsvalgtkonferanse – som alltid på Sanner Hotell på Gran. Dette er den viktigste felles årlige møteplassen for lokallagsledere, for å bli oppdatert på det nyeste innen lov og avtaleverk, samt dele erfaringer.

Nye tillitsvalgte inviteres til forkurs den 22. september. Det vil bli gitt en grunnleggende innføring i det å være tillitsvalgt, og i de viktigste saksområdene en tillitsvalgt oftest må forholde seg til. Tillitsvalgtkonferansen arrangeres felles for både frilynte og kristelige folkehøgskoler. Hvert år er det imidlertid også satt av tid til såkalt særmøte for lokallagsledere i eget forbund.

Tradisjonen tro blir det i tillegg masse god mat og sosialt samvær. Onsdag blir det «Strilashow» med Cato Jensen.

Tillitsvalgtkonferansen er gratis og gir rett til fri med lønn for deltakelse, samt eventuell refusjon av vikarmidler til skolen.

Innkalling og program er sendt ut, og du finner det også på www.frilyntfolkehogskole.no under kalender.

ÅRETS TARIFFOPPGJØR

Partene har blitt enige om de sentrale lønnstilleggene for 2019. Årets tariffoppgjør er et mellomoppgjør, det betyr at det kun er lønn det er forhandlet om. Den totale rammen ble i år på 3,2 %. Dette gjelder både for KS og Virke. Det er ikke avsatt midler til lokale forhandlinger. Les mer på www.frilyntfolkehogskole.no/fhf/rundskriv/

LEDERFORUM OG ÅRSMØTE I IF

Vi ønsker velkommen til Lederforum 2019 med årsmøte i IF for rektorer og ass. rektorer/inspektører ved de frilynte folkehøgskolene. Lederforum legges i år til Ullevål Stadion i Oslo. Følg med på www.frilyntfolkehogskole.no for program.

FOLKEHØGSKOLEUKA FOR TREDJE GANG

De tolv kursene i folkehøgskoleuka samlet mer enn 120 nye og erfarne folkehøgskoleansatte til inspirerende dager på Ringerike folkehøgskole. Det var tredje gang forbundet inviterte til folkehøgskoleuka, som består av flere parallelle kurs lagt til andre uke i august hvert år. Og vi kan nå love at det blir folkehøgskoleuke også neste år.

Med FOLKEHØGSKOLEUKA kombinerer vi våre mangeårige kurs for nye i folkehøgskolen med aktuelle kurs for de som har vært i folkehøgskolen en stund. Ved å legge en rekke kurs samtidig i andre uke av august, kan flere møtes, for gjennom foredrag, samtaler, felles måltider, morgensamlinger og sosialt samvær, få inspirasjon og faglig påfyll rett før oppstarten av nytt skoleår.

BENEDICTE HAMBRO BLIR RÅDGIVER FOR PEDAGOGISK UTVIKLING

Sindre Vinje slutter etter sju år som rådgiver for pedagogisk utvikling i Folkehøgskoleforbundet. Benedicte Hambro går inn i et 50 prosent engasjement i stillingen, og vil fortsette å jobbe 50 prosent på Ringerike folkehøgskole. Benedicte har i en årrekke vært engasjert i pedagogisk utviklingsarbeid, og har blant annet i flere år holdt kurs for nye lærere. Hun har også vært en viktig bidragsyter i heftet «MetodeJam 1.0 – Metoder og opplegg som blir brukt i folkehøgskolen». Vi ønsker Sindre lykke til videre, og ser fram til ha med oss Benedicte i det pedagogiske utviklingsarbeidet.

DISTRIKTSMØTE D3

19. og 20. august var det duket for distriktsmøte D3 på Sogndal folkehøgskole. Distriktet består av Fjordande folkehøgskule, Sogndal folkehøgskule og Møre folkehøgskule. Tema for samlingen var danning, og det var lagt opp til både forelesninger og gruppearbeid. Distriktet har kommet fram til en fin ordning der de i fellesskap står for innholdet i arrangementet.

EVJE FOLKEHØGSKOLE HAR ÅPNET

Mandag 26. august var første skoledag for det nyeste tilskuddet av frilynte folkehøgskoler. Evje folkehøgskole har 100 internatplasser og starter med fem linjer. Vi ønsker Evje Folkehøgskole lykke til i arbeidet, og velkommen i fellesskapet!
Live Hokstad

FOLKEHØGSKOLENE PÅ ARENDALSUKA

Folkehøgskoleforbundet har i samarbeid med NKF deltatt for sjette gang på Arendalsuka. De første dagene var det Folkehøgskoleforbundet som var ansvarlig for å befolke standen. Generalsekretær Angelina Christiansen, leder i FHF Live Hokstad og redaktør Øyvind Krabberød var der – og med god hjelp av unge med folkehøgskoleerfaring, Anne Wiig og Markus Lund.

HOLD DEG OPPDATERT

Folkehøgskoleforbundet holder deg
oppdatert på www.frilyntfolkehogskole.no

NYTT FRA IF

Instagram: Oppstart Jæren folkehøgskule

NY MEDARBEIDER I IF

Vi ønsker velkommen til Ingvild Sættem Beltesbrekke som begynte i IF 1. august. Ingvild skal ha ansvar for Folkehøgskolenes sosiale medier og vil også kunne gi skolene gode råd i hvordan de selv skal håndtere egne sosiale medie-kanaler.

Ingvild kommer fra en stilling i NRK P3 der hun jobbet med sosiale medier rettet spesielt mot ungdommer.

Den viktigste informasjonen er en skepsis til å skulle legge ved vitnemål til søknaden. For enkelte var det komplisert fordi de var usikre på hvor vitnemålet befant seg. For andre handlet det mer om usikkerhet om hva folkehøgskolen skulle bruke vitnemålet til siden vi er et karakterfritt skoleslag.

Dorte Birch

LEDERFORUM OG INFORMASJONSKONFERANSE

11. – 13. september arrangerer vi vår felles Informasjonskonferanse med IKF. Dette er årets store høydepunkt for å få inspirasjon til skolenes informasjon om markedsføring.

SVÆRT GODE SØKERTALL

Det har, i midten av august, kommet inn fem prosent flere søknader enn på samme tid i fjor og pr 1. august er elevtallet nesten tre prosent høyere enn i fjor. Det betyr at folkehøgskolene går imot enda et rekordhøyt elevtall i år.

Vi ønsker alle et riktig godt skoleår!

NYTT SØKNADSSKJEMA

Vi legger for tiden siste hånd på det nye søknadsskjemaet som skal presenteres for skolene på årets Informasjonskonferanse i september.

Grunnen til at vi har valgt å lage nytt søknadsskjema er fordi vi ser at svært mange ungdommer ikke gjennomfører søknadsprosessen selv om de har begynt på det. Vi må gå ut fra at man har en interesse for folkehøgskole når man begynner å fylle ut et søknadsskjema, men denne interessen faller kraftig om søknadsskjemaet er for langt eller for komplisert. Vi ser at det er stor forskjell mellom skolene på hvor stor andel som faktisk fullfører søknadsskjemaet.

Vi har testet ut søknadsskjemaet på ungdommer underveis i prosessen. Dette har avdekket mye interessant informasjon.

20. – 22. november inviteres alle rektorer og inspektører til Lederforum og årsmøte i IF på Ullevål Stadion. Dette er årets store høydepunkt for å få inspirasjon som leder i folkehøgskolen. I tillegg er det stedet skolene kan bli enige om IFs satsingsområder til neste år.

IU HAR FÅTT NY NETTSEIDE

Den 15. august ble det gamle nettstedet til IU (Internasjonalt utvalg) lagt ned og siden er nå flyttet til Folkehøgskolerådets nettsted som en underfane der. IUs nettside har dermed fått et mer moderne design som det skal være lett å finne fram på. Her finner du informasjon om IU, nåværende og tidligere prosjekter, samt nyheter fra IU (startsidene). I tillegg har vi flyttet over det meste fra ressursbanken, nå med fem underkategorier i tillegg til oppvarmingsøvelser. Her finner du mange deltakende opplegg for store eller små grupper, og som er særlig tilpasset folkehøgskolen. Mange av oppleggene er delt av folkehøgskolelærere, i tillegg til tips til nettsider, foredragsholdere m.m. som man finner under hver underkategori på ressursiden til IU.

Den nye adressen er:

www.folkehogskoleradet.no/internasjonalt-utvalg

IU'S FACEBOOK-GRUPPE – FOR ANSATTE I FOLKEHØGSKOLEN

INå har IU opprettet en facebook-gruppe for alle folkehøgskolelærere, skoleledere og ansatte som er engasjert i bærekraftig utvikling og internasjonale spørsmål. Dette er et lavterskeltiltak hvor medlemmer kan dele pedagogiske opplegg, ideer, aktuelt stoff, kampanjeforslag og faglige spørsmål. Vi tar gjerne imot flere medlemmer – send forespørsel om å delta eller inviter en kollega om du allerede er med i gruppen. Navnet på FB-gruppen er: Internasjonalt utvalg for folkehøgskolen.

NYE MEDLEMMER I IU

I juni var det valg av nye medlemmer til IU, som velges for en toårsperiode. IU ledes av internasjonal sekretær i Folkehøgskolerådet, og har fire medlemmer og to varamedlemmer. Medlemmene blir oppnevnt av NKF og FHF. Utvalget jobber gjennom informasjons- og opplysningsarbeid for at folkehøgskolene skal bidra til å skape en bærekraftig utvikling og en mer rettferdig verden. IU møtes fire ganger i året og arrangerer blant annet årlig Internasjonalt seminar for ansatte i folkehøgskolen.

Medlemmene i IU fra juni 2019 til juni 2020 er: Ato Owusu-Addo (Ålesund folkehøgskole, gjenvalgt), Marita Bjerga (Sagavoll folkehøgskole, ny), Jakob Steenberg Thompson (Sund folkehøgskole, gjenvalgt) og Åse Schytte (Åsane folkehøgskole, ny). Varamedlemmene er Janne Foss (Follo folkehøgskole, ny) og Kristin Glad (Rønningen folkehøgskole, ny). Til sammen har medlemmene bred kompetanse innenfor fagfeltet IU jobber med, og det blir god dynamikk med både medlemmer med lang og kort fartstid i folkehøgskolen.

Brita Phuthi

Øverst f.v.: Marita Bjerga, Ato Owusu-Addo og Åse Schytte Nederst f.v.: Kristin Glad, Janne Foss og Jakob Steenberg Thompson

STØTTEANNONSER TIL FOLKEHØGSKOLEN

AGDER FOLKEHØGSKOLE

4640 Søgne
Tlf.: 38 16 82 00
Rektor: Reidar Nilsen
www.agder.fhs.no

ARBEIDERBEVEGELSENS FOLKEHØGSKOLE, RINGSAKER

2390 Moelv
Tlf.: 62 35 73 70
Konstituert rektor: Ingvild Tollehaug Jevne
www.afr.fhs.no

BUSKERUD FOLKEHØGSKOLE

3322 Darbu
Tlf.: 31 90 96 90
Rektor: Mariann Aaland
www.buskerud.fhs.no

BØMLO FOLKEHØGSKULE

5437 Finnås
Tlf.: 53 42 56 50
Rektor: Magne Grøneng Flokenes
www.bomlo.fhs.no

ELVERUM FOLKEHØGSKULE

2408 Elverum
Tlf.: 62 43 52 00
Rektor: Per Egil Andersen
www.elverumfhs.no

EVJE FOLKEHØGSKOLE

4735 Evje
Tlf.: 37 88 60 05
Rektor: Aslak J. Brekke
www.evjefhs.no

FANA FOLKEHØGSKULE

5259 Hjellesstad-Bergen
Tlf.: 55 52 63 60
Rektor: Tore Håltli
www.fanafhs.no

FJORDANE FOLKEHØGSKULE

Boks 130, 6771 Nordfjordeid
Tlf.: 57 88 98 80
Rektor: Silvia van Hesik Førde
www.fjordane.fhs.no

FOLLO FOLKEHØGSKOLE

1540 Vestby
Tlf.: 64 98 30 50
Rektor: Jan Martin Medhaug
www.follo.fhs.no

FOSEN FOLKEHØGSKOLE

7100 Rissa
Tlf.: 73 85 85 85
Rektor: Arnhild Finne
www.fosen.fhs.no

HADELAND FOLKEHØGSKULE

2760 Brandbu
Tlf.: 61 33 96 00
Rektor: Arne Ruste
www.hafos.no

HALLINGDAL FOLKEHØGSKULE

3550 Gol
Tlf.: 32 07 96 70
Rektor: Gisle Skoglund
www.hallingdal.fhs.no

HARDANGER FOLKEHØGSKULE

5781 Lofthus
Tlf.: 53 67 14 00
Rektor: Trond Instebø
www.hardanger.fhs.no

HARSTAD FOLKEHØGSKOLE

9404 Harstad
Tlf.: 77 04 00 77
Rektor: Erlend Welander
www.trondarnes.fhs.no

IDRETTSSKOLEN – NUMEDAL FOLKEHØGSKOLE

3626 Rollag
Tlf.: 31 02 38 00
Rektor: Lars Petersen
www.idrettsskolen.com

JÆREN FOLKEHØGSKULE

4352 Kleppe
Tlf.: 51 78 51 00
Rektor: Dag Folkvord
www.jarenfhs.no

KARMØY FOLKEHØGSKULE

4291 Kopervik
Tlf.: 52 84 61 60
Rektor: Jarle Nilssen
www.karmoy.fhs.no

LOFOTEN FOLKEHØGSKULE

8310 Kabelvåg
Tlf.: 76 06 98 80
Rektor: Jonatan Rask
www.lofoten.fhs.no

MANGER FOLKEHØGSKULE

5936 Manger
Tlf.: 56 34 80 70
Rektor: Geir Rydland
www.manger.fhs.no

MØRE FOLKEHØGSKULE

6151 Ørsta
Tlf.: 70 04 19 99
Rektor: Einar Opsvik
www.more.fhs.no

NAMDALS FOLKEHØGSKULE

7870 Grong
Tlf.: 74 33 20 00
Rektor: Bjørn Olav Nicolaisen
www.namdals.fhs.no

NANSENSKOLEN

2609 Lillehammer
Tlf.: 61 26 54 00
Rektor: Unn Irene Aasdalen
www.nansenskolen.no

NESTOR MELSOMVIK

3159 Melsomvik
Tlf.: 33 33 55 00
Rektor: Terning Dahl-Hansen
www.nestorutvikling.no

NORDISKA FOLKEHØGSKOLAN

Box 683-SE-442 31 Kungälv, Sverige
Tlf.: 00 46 303 20 62 00 vx
Rektor: Karin Langeland
www.nordiska.fhsk.se

NORDMØRE FOLKEHØGSKULE

6650 Surnadal
Tlf.: 71 65 89 00
Rektor: Kristian Lund Silseth
www.nordmore.fhs.no

NORD-NORSK PENSJONISTSKOLE

8920 Sømna
Tlf.: 75 02 92 80
Rektor: Geir Nydahl
www.nordnorsk-pensjonistskole.no

PASVIK FOLKEHØGSKOLE

9925 Svanvik
Tlf.: 78 99 50 92
Rektor: Ketil Foss
www.pasvik.fhs.no

PEDER MORSET FOLKEHØGSKOLE

7584 Selbustrand
Tlf.: 73 81 20 00
Rektor: Arild Moen
www.pedermorset.no

RINGEBU FOLKEHØGSKULE

2630 Ringebru
Tlf.: 61 28 43 60
Rektor: Rolf Joar Stokke
www.ringebu.fhs.no

RINGERIKE FOLKEHØGSKOLE

3510 Hønefoss
Tlf.: 32 17 99 00
Rektor: Morten Eikenes
www.ringerike.fhs.no

ROMERIKE FOLKEHØGSKOLE

2050 Jessheim
Tlf.: 63 97 09 10
Rektor: Haldis Brubæk
www.romerike.fhs.no

SELJORD FOLKEHØGSKULE

3840 Seljord
Tlf.: 35 05 80 40
Rektor: Mona Verpe
www.seljord.fhs.no

SETESDAL FOLKEHØGSKULE

4747 Valle
Tlf.: 924 23 106
Rektor: Stig W. Ågedal-Mortensen
www.setesdal.fhs.no

SKAP KREATIV FOLKEHØYSKOLE

Neseveien 1
4514 Mandal
Rektor: Hanne Christine
Seyffarth-Fuglestad
www.skapmandal.no

SKIRINGSSAL FOLKEHØYSKOLE

3232 Sandefjord
Tlf.: 33 42 17 90
Rektor: Knut Søyland
www.skiringssal.fhs.no

SKJEBERG FOLKEHØYSKOLE

1747 Skjeberg
Tlf.: 69 11 75 60
Vikarierende rektor:
Sveinung Finden
www.skjeberg.fhs.no

SKOGEN FOLKEHØGSKOLE

7620 Skogn
Tlf.: 74 08 57 20
Rektor: Lars Waade
www.skogn.fhs.no

SOGNDAL FOLKEHØGSKULE

6856 Sogndal
Tlf.: 57 62 75 75
Rektor: Ole Karsten Birkeland
www.sogndal.fhs.no

SOLBAKKEN FOLKEHØGSKOLE

2100 Skarnes
Tlf.: 62 96 70 70
Rektor: Harald Thompson Rosenstrøm
www.solbakken.fhs.no

SUND FOLKEHØGSKULE

7670 Inderøy
Tlf.: 74 12 49 00
Rektor: Per Kristian Dotterud
www.sundfhs.no

SUNNHORDLAND FOLKEHØGSKULE

5455 Halsnøy Kloster
Tlf.: 53 47 01 10
Rektor: Mona Økland
www.sunnfolk.no

TONEHEIM FOLKEHØGSKOLE

2322 Ridabu
Tlf.: 62 54 05 00
Rektor: Jon Krognæs
www.toneheim.no

TOTEN FOLKEHØGSKOLE

2850 Lena
Tlf.: 61 14 27 00
Vikarierende rektor: Bjørn Veland
www.toten.fhs.no

TORSHUS FOLKEHØGSKULE

7320 Fannrem
Tlf.: 72 47 98 50
Rektor: Torkjell Solem
www.torshus.com

TRØNDERTUN FOLKEHØGSKULE

7227 Gimse
Tlf.: 72 85 39 50
Rektor: Ronald Nygård
www.trondertun.no

VEFSN FOLKEHØGSKOLE

8665 Mosjøen
Tlf.: 75 17 24 11
Konstituert rektor: Bodil Nystad
www.vefsnfolkehogskole.no

VOSS FOLKEHØGSKULE

5704 Voss
Tlf.: 56 52 90 40
Rektor: Claus Røynesdal
www.voss.fhs.no

ÅL FOLKEHØYSKOLE OG KURSSENTER FOR DØVE

3570 Ål
Tlf.: 32 08 26 00 – TekstTlf.: 32 08 26 01
Rektor: Berglind Stefansdottir
www.al.fhs.no

ÅSANE FOLKEHØGSKOLE

5109 Hylkje
Tlf.: 55 39 51 90
Rektor: Bjørn Berentsen
www.aasane.fhs.no

B-BLAD

RETURADRESSE:
FOLKEHØGSKOLEFORBUNDET
PB 420 SENTRUM
0103 OSLO

TEKST- OG DIKTSTAFETTEN:

Sivelin Kjølstad, fotolærer Sogndal folkehøgskule,
ble utfordret av Astrid Moen fra Sund folkehøgskole.

Du mener
livet er en kamp
jeg er enig
men rett som det er
er det hjemmekamp
og vi topper laget
har sola i ryggen
medvind
alle heier på oss

Trygve Skaug

Sivelin utfordrer Ulf Langmo - Vefsn folkehøgskole